

Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΤΟΠΧΑΡΑ ΟΛΓΑ Α.Μ. 13283

ΦΩΤΟΥ ΕΛΕΝΗ Α.Μ. 12476

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4-5
----------------------	------------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Φορολογία.....	6
• Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των φόρων.....	6-7
• Οι κυριότερες λειτουργίες του φόρου.....	8
• Διάκριση φόρων.....	8
• Διάκριση ως προς το αντικείμενο του φόρου.....	8
• Διάκριση ως προς τη φορολογική μονάδα.....	9
• Διάκριση ως προς το φορολογικό συντελεστή.....	9
• Διάκριση φόρων με βάση το Δημόσιο Φορέα.....	9-10
• Προσωπικοί και Αντικειμενικοί ή Πραγματικοί Φόροι...	10
• Διάκριση φόρων κατά είδος και αξία.....	10
• Φόροι εισοδήματος, περιουσίας και δαπάνης.....	10-11
• Άμεσοι και Έμμεσοι φόροι.....	11-13
• Το φορολογικό σύστημα.....	13
• Σκοπός της φορολογίας.....	14
• Γενικές αρχές της φορολογίας.....	14-16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Παράγοντες- Αίτια Φοροδιαφυγής.....	17
2.1 Παράγοντες Φοροδιαφυγής.....	17-18
2.2 Αίτια Φοροδιαφυγής.....	19-22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Φορολογία και Φορολογική πολιτική στην Ελλάδα του Χθες και του Σήμερα.....	23
3.1 Το φορολογικό βάρος στην Ελλάδα.....	23
3.2 Τα φορολογικά έσοδα.....	24-25
3.3 Έμμεσοι Φόροι.....	26-33
3.4 Άμεσοι Φόροι.....	34-40
3.5 Πως κατανέμεται το φορολογικό βάρος στην Ελλάδα.....	40-50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Πως αντιμετωπίζεται η Φοροδιαφυγή.....	51-55
--	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Φορολογικοί Έλεγχοι του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε).....	56
5.1 Τι είναι ο Φορολογικός Έλεγχος και ποιός ο σκοπός του.....	56
5.2 Τι είναι ο Προληπτικός Έλεγχος.....	57

5.3 Έλεγχος για Απόδοση Φ.Π.Α και Παρακρατούμενους Φόρους.....	57-58
5.4 Έλεγχοι για Πλαστά και Εικονικά Φορολογικά Στοιχεία.....	58-59
5.5 Υπόλοιποι Έλεγχοι.....	59
5.6 Έλεγχοι Διακίνησης.....	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Αποτελέσματα- Συνέπειες Φοροδιαφυγής.....	60-64
--	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Η Φοροδιαφυγή σε κάθε επαγγελματικό κλάδο.....	65-69
--	-------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΕΠΙΛΟΓΟΣ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	70-71
------------------------------------	--------------

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	72-74
--------------------------	--------------

Εισαγωγή

Έννοια της Φοροδιαφυγής- Ορισμός

Πολλοί πολίτες προσπαθώντας να αποφύγουν τους φόρους, δημιουργούν το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα πρόβλημα για τα δημόσια οικονομικά κάθε χώρας. Μέτρα παίρνονται κατά καιρούς προκειμένου να περιοριστεί το φαινόμενο, κάθε φορά όμως ανακαλύπτονται και νέοι τρόποι φοροδιαφυγής και δεν υπάρχει ουσιαστική τιμωρία των ενόχων. (Γκουμπανιτσάς Γιώργος, Οικονομική ανάλυση του φαινομένου της φοροδιαφυγής)

Παρακάτω θα αναφερθούμε στον ορισμό της φοροδιαφυγής, πώς παρουσιάζεται το πρόβλημα στις μέρες μας και παλιότερα, ποιές είναι οι αιτίες και οι παράγοντες του φαινομένου, οι συνέπειες και τι μέτρα θα πρέπει να παρθούν για την αντιμετώπισή της.

Φοροδιαφυγή είναι η στέρηση εσόδων του κράτους με παράνομο τρόπο, δηλαδή μέσω της απόκρυψης του πραγματικού εισοδήματος, με συνέπεια την αποφυγή πληρωμής του πραγματικού φόρου. (Γκουμπανιτσάς Γιώργος, Οικονομική ανάλυση του φαινομένου της φοροδιαφυγής)

Η αποφυγή πληρωμής του φόρου μπορεί να γίνει από όλους, σε μεγαλύτερο όμως βαθμό γίνεται από τους εργοδότες, οι οποίοι έχουν και περισσότερη ευχέρεια στην παραποίηση στοιχείων. (Γκουμπανιτσάς Γιώργος, Οικονομική ανάλυση του φαινομένου της φοροδιαφυγής)

Η φοροδιαφυγή δεν αποτελεί επίδειξη εξυπνάδας, αλλά υπεξαίρεση δημόσιου χρήματος και είναι ένα βαρύ αδίκημα που βλάπτει το κοινωνικό σύνολο, το οποίο στο τέλος θα αναγκαστεί να πληρώσει το τίμημα της φοροδιαφυγής. (Γκουμπανιτσάς Γιώργος, Οικονομική ανάλυση του φαινομένου της φοροδιαφυγής)

Η καταπολέμηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής έχει ιδιαίτερη σημασία. Το δημοσιονομικό έλλειμμα που δημιουργείται κάνει ακόμη μεγαλύτερη την ανάγκη για καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. (Γκουμπανιτσάς Γιώργος, Οικονομική ανάλυση του φαινομένου της φοροδιαφυγής)

Εικόνα 1. Φοροδιαφυγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

- Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των φόρων

Ο φόρος είναι μια αναγκαστική εισφορά την οποία καταβάλλουν οι επιχειρήσεις και οι πολίτες, και εισπράττεται από το κράτος για να αντιμετωπίσει το τελευταίο τις δημόσιες δαπάνες. (Βελέντζας, 2004)

Η είσπραξη των φόρων συνεπώς, είναι αναγκαία προκειμένου να έχει έσοδα το κράτος για να καλύψει τις ανάγκες του. Οι πολίτες λοιπόν, θα πρέπει να καταβάλλουν τους φόρους για την ομαλή λειτουργία του κρατικού μηχανισμού και για να μπορεί το κράτος να προβεί σε δαπάνες όπως οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων, δαπάνες για την υγεία, την παιδεία κ.τ.λ. (Γεωργακόπουλος & Πατσουράτη, 1993)

Είναι δε διαφορετική η έννοια του φόρου από αυτήν του τέλους. Η χρηματική καταβολή, στην περίπτωση των τελών, έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα, όπως για παράδειγμα τα ταχυδρομικά τέλη, το τέλος έκδοσης

άδειας για ανέγερση οικοδομής κ.τ.λ. Για τους φόρους η αντικαταβολή των χρημάτων είναι γενική. (Γεωργακόπουλος & Πατσουράτη, 1993)

Για να είναι ένα φορολογικό σύστημα καλό για τους πολίτες, θα πρέπει να έχει τα παρακάτω:

- Να είναι αποτελεσματικό οικονομικά
- Να είναι εύκαμπτο
- Να είναι δίκαιο
- Να έχει πολιτική σταθερότητα
- Να έχει διαχειριστική απλότητα (Stiglitz, 1992)

Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να πούμε ότι για τον φόρο ισχύουν γενικότερα τα επόμενα:

- Ο φόρος καταβάλλεται χωρίς αντάλλαγμα, δηλαδή οι φόροι επιβάλλονται για την κάλυψη δημοσίων δαπανών, χωρίς όμως να προσφέρονται υπηρεσίες από πλευράς κράτους.
- Ο φόρος είναι μια υποχρεωτική παροχή, που σημαίνει ότι μπορεί να εξασφαλιστεί ακόμη και με μέσα εξαναγκασμού στους πολίτες.

- Ο φόρος βοηθάει στην πραγματοποίηση των κρατικών σκοπών, που σημαίνει ότι η επιβολή του φόρου αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των κρατικών δαπανών, με τη μετατροπή του φόρου σε δημόσια περιουσία.
- Ο φόρος αποτελεί εισφορά των πολιτών και των επιχειρήσεων προς το δημόσιο, το κράτος. Είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν φόρο όλοι οι ιδιώτες Έλληνες πολίτες και οι επιχειρήσεις. (Φλώρος, 2010)
- Οι κυριότερες λειτουργίες του φόρου

Είναι 3 οι κυριότερες λειτουργίες του φόρου:

- Ταμειυτική
- Οικονομική
- Κοινωνική

Η ταμειυτική λειτουργία αποτελεί το βασικό μέσο για τη χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών. Η οικονομική λειτουργία αποτελεί το μέσο για τη σταθεροποίηση της οικονομίας, το μέσο για την καταπολέμηση της ανεργίας και του πληθωρισμού μιας χώρας. Τέλος, μέσω της κοινωνικής λειτουργίας, μπορεί ένα κράτος να βελτιώσει τη διανομή του εισοδήματος και του πλούτου μεταξύ των μελών του. (Γεωργακόπουλος, 2005)

- Διάκριση φόρων
- Διάκριση ως προς το αντικείμενο του φόρου

Ορίζεται μια φορολογική βάση, όπως πχ το εισόδημα, η περιουσία των φορολογουμένων και ανάλογα με αυτά υποχρεούται ο φορολογούμενος να καταβάλλει το αντίστοιχο ποσό του φόρου. (Φινοκαλιώτης, 2001)

- Διάκριση ως προς τη φορολογική μονάδα

Φορολογική μονάδα είναι το πρόσωπο, του οποίου τα οικονομικά στοιχεία ορίζονται ως βάση για τον υπολογισμό των φόρων. Τα πρόσωπα μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά. (Φινοκαλιώτης, 2001)

- Διάκριση ως προς το φορολογικό συντελεστή

Φορολογικός συντελεστής είναι ο φόρος ο οποίος αντιστοιχεί σε κάθε μονάδα φορολογικής βάσης (Φινοκαλιώτης).

Ο φορολογικός συντελεστής διακρίνεται σε μέσος και οριακός. Με βάση τη φύση του φορολογικού συντελεστή, οι φόροι διακρίνονται σε:

- Αναλογικούς, όπου ο μέσος φορολογικός συντελεστής δεν μεταβάλλεται όταν μεταβάλλεται η φορολογική βάση.
- Προοδευτικούς, όπου μεταβάλλεται ο μέσος φορολογικός συντελεστής, όταν μεταβάλλεται η φορολογική βάση.
- Αντίστροφα προοδευτικούς, όπου ο μέσος φορολογικός συντελεστής, μεταβάλλεται αντίστροφα με τη φορολογική βάση. (Γεωργακόπουλος, 2005)

- Διάκριση φόρων με βάση τον Δημόσιο Φορέα

Σε αυτήν την περίπτωση, οι φόροι διακρίνονται σε:

- Κρατικούς
- Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης
- Δημοτικούς και κοινοτικούς φόρους (Γεωργακόπουλος, 2005)

- Προσωπικοί και Αντικειμενικοί ή Πραγματικοί φόροι

Προσωπικός είναι ο φόρος που διαμορφώνεται όχι μόνο από τη φορολογική βάση, αλλά και από την οικογενειακή κατάσταση του φορολογούμενου, την κατάσταση της υγείας του κ.τ.λ. (Γεωργακόπουλος, 2005)

Αντικειμενικός ή πραγματικός είναι ο φόρος που επιβάλλεται σε πράγμα, αντικείμενο ή πράξη. (Θεοχαρόπουλος, 1981)

- Διάκριση των φόρων κατά το είδος και την αξία

Ειδικοί φόροι είναι αυτοί των οποίων η βάση προσδιορίζεται ποσοτικά, κατά μονάδα βάρους, όγκου, επιφάνειας, έκτασης.

Φόροι κατά αξία είναι αυτοί των οποίων η αξία αποτιμάται πραγματικά ή τεκμαρτά σε χρήμα. (Trotabas και Cotteret, 1980)

- Φόροι εισοδήματος, περιουσίας και δαπάνης

Οι Φόροι εισοδήματος υπολογίζονται με βάση το ποσό που αντιστοιχεί στην απόκτηση εισοδήματος.

Οι φόροι περιουσίας επιβάλλονται επί των στοιχείων της περιουσίας ή του κεφαλαίου.

Οι φόροι δαπάνης ή φόροι κατανάλωσης δημιουργούνται από τη χρησιμοποίηση του εισοδήματος ή της περιουσίας για την απόκτηση

αγαθών ή υπηρεσιών για καταναλωτικούς σκοπούς. (Αναστασόπουλος και Φορτσάκης, 2003)

- Άμεσοι και Έμμεσοι φόροι

Η διάκριση αυτή των φόρων γίνεται με βάση τον τρόπο με τον οποίο εισπράττονται (διοικητική άποψη), ή με τη φύση του φορολογικού αντικειμένου (δημοσιονομική άποψη). (Καραγιώργος, Γεωργίου, 2003)

Άμεσοι φόροι:

Οι άμεσοι φόροι είναι ονομαστικοί, που σημαίνει ότι αναφέρονται σε ορισμένα πρόσωπα και επιβάλλονται στο εισόδημα ή την περιουσία του φορολογούμενου. (Φλώρος, 2004)

Από δημοσιονομικής απόψεως, η διάκριση των φόρων γίνεται με βάση τη δυνατότητα του φορολογούμενου να μετακυλήσει το φόρο. Έτσι, άμεσος φόρος είναι ο φόρος τον οποίο είναι υποχρεωμένο να πληρώσει το άτομο στο οποίο έχει αυτός επιβληθεί. (Φλώρος, 2004)

Τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των άμεσων φόρων είναι:

Πλεονεκτήματα:

- Επιβάλλονται με βάση το εισόδημα των πολιτών και έτσι θεωρούνται δικαιότεροι
- Οι πολίτες γνωρίζουν από πριν τι έχουν να πληρώσουν, σε σχέση με τους έμμεσους φόρους. (Φλώρος, 2004)

Μειονεκτήματα:

- Για να εισπραχθούν οι άμεσοι φόροι από το κράτος χρειάζεται μεγαλύτερη δαπάνη

- Οι πολίτες μπορεί να δυσαρεστηθούν από τη φορολογία και αυτό να οδηγήσει σε αύξηση της φοροδιαφυγής
- Μπορεί να επηρεαστεί αρνητικά η επιχειρηματική δραστηριότητα. (Φλώρος, 2004)

Έμμεσοι φόροι:

Έμμεσοι φόροι είναι οι φόροι που επιβάλλονται στο δαπανώμενο εισόδημα και δεν εισπράττονται ονομαστικά, αλλά μετά από κάποια γεγονότα ή συναλλαγές.

Από δημοσιονομικής απόψεως, έμμεσοι φόροι είναι αυτοί που επιβάλλονται σε κάποιο άτομο, το οποίο θα μετακυλήσει το φόρο σε τρίτο πρόσωπο.

Έμμεσοι φόροι είναι αυτοί που επιβάλλονται στο εισόδημα που δαπανά ο φορολογούμενος, στην κατανάλωση. (Φλώρος, 2004)

Πλεονεκτήματα:

- Οι έμμεσοι φόροι μπορούν να επιβληθούν πιο εύκολα από την πολιτεία, γιατί ενσωματώνονται στα καταναλωτικά αγαθά και στις παρεχόμενες υπηρεσίες.
- Για την είσπραξή τους δεν απαιτείται μεγάλη δαπάνη.
- Είναι πιο αποδοτικοί για τα έσοδα του κράτους. (Φλώρος, 2004)

Μειονεκτήματα:

Οι έμμεσοι φόροι επιβάλλονται το ίδιο σε όλους τους φορολογούμενους, ανεξάρτητα από το εισόδημά τους, πράγμα που οδηγεί σε μια άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών μεταξύ των πολιτών. (Φλώρος, 2004)

- Το φορολογικό σύστημα

Φορολογικό σύστημα είναι το σύνολο των φόρων που ισχύουν μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Στο φορολογικό σύστημα συμπεριλαμβάνονται και οι διατάξεις του διαχρονικού φορολογικού δικαίου. Το φορολογικό σύστημα διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα ανάλογα με τις οικονομικές συνθήκες και τους σκοπούς που επιδιώκει η κάθε μια. (Θεοχαρόπουλος, 1981)

Έτσι, στις αναπτυγμένες χώρες, η φορολογία βαρύνει τα εισοδήματα, σε αντίθεση με τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, όπου η φορολογία βαρύνει τη δαπάνη. (Αναστασόπουλος, Φορτσάκης, 2003)

- Σκοπός της φορολογίας

Ο βασικότερος σκοπός της φορολογίας είναι ταμειακός, πράγμα που σημαίνει ότι η φορολογία αποβλέπει στην εξασφάλιση των δημόσιων εσόδων που είναι απαραίτητα για να καλυφθούν οι δημόσιες δαπάνες. (Φλώρος, 2004)

Ακόμη, μέσω της φορολογίας, μπορεί να εκπληρωθούν και κάποιοι οικονομικοί σκοποί. Για παράδειγμα, σε περίοδο αύξησης των τιμών στα πετρελαιοειδή προϊόντα, η κυβέρνηση μπορεί να μειώσει τους φόρους στα αγαθά αυτά, προκειμένου να συγκρατήσει τις τιμές του πληθωρισμού. (Φλώρος, 2004)

Τέλος, σε περίοδο που δεν υπάρχει ενδιαφέρον για επενδύσεις, μπορεί η κυβέρνηση να δώσει φορολογικές ελαφρύνσεις για κάποιες δράσεις, ώστε να ενισχυθούν οι επενδύσεις, όπως και σε περιόδους εθνικών κρίσεων, μπορούν να επιβληθούν πρόσθετοι φόροι ώστε να ενισχυθεί η εθνική άμυνα της χώρας. (Φλώρος, 2004)

- Γενικές αρχές της φορολογίας

- Η αρχή της καθολικότητας του φόρου:

Οι φόροι πρέπει να επιβάλλονται σε όλους τους πολίτες, χωρίς εξαιρέσεις. Μόνο τα χαμηλά εισοδήματα απαλλάσσονται από την φορολογία.

- Η αρχή της παραγωγικότητας του φόρου:

Η αρχή αυτή εξυπηρετεί τον ταμειακό σκοπό της φορολογίας. Για να είναι ένας φόρος παραγωγικός θα πρέπει:

- Να είναι σαφής και να μην μεταβάλλεται συχνά
 - Να γίνεται όσο το δυνατόν γρηγορότερη είσπραξη του φόρου με τα λιγότερα έξοδα
 - Να μην υπάρχουν απαλλαγές
 - Το ποσοστό του φόρου να μην είναι υπερβολικό, ώστε να οδηγούνται οι πολίτες στη φοροδιαφυγή.
 - Η αρχή της απλότητας του φόρου: Ο φόρος, ο υπολογισμός του και η είσπραξή του θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από απλότητα και σαφήνεια, ώστε να μην υπάρχουν παρερμηνείες από τους φορολογούμενους και τις αρμόδιες φορολογικές αρχές.
 - Η αρχή της βεβαιότητας και σταθερότητας: Ο φόρος θα πρέπει να είναι από πριν γνωστός, όσον αφορά το ύψος και το μέγεθός του,

ώστε να μπορεί ο κάθε φορολογούμενος να είναι συνεπής στην εξόφλησή του.

- Η αρχή της καταλληλότητας του φόρου: Ο φόρος θα πρέπει να είναι κατάλληλος από πλευράς χρόνου, τόπου και τρόπου πληρωμής. Ο χρόνος πληρωμής να συμπίπτει με την πραγματοποίηση εισοδήματος. Τόπος πληρωμής θα πρέπει να είναι ο τόπος διαμονής- κατοικίας του φορολογούμενου. Όσο για τον τρόπο πληρωμής θα πρέπει να διευκολύνεται ο φορολογούμενος (πχ δόσεις).
- Η αρχή του ελαχίστου ορίου συντήρησης: Ένα τμήμα του εισοδήματος του φορολογούμενου θα πρέπει να υπάρχει ώστε να καλύπτει ο ίδιος και η οικογένειά του τις βασικές τους δαπάνες.
- Η αρχή του διαφορισμού των εισοδημάτων: Κάποιος που τα εισοδήματά του προέρχονται από ύπαρξη κεφαλαίων έχει μεγαλύτερη φοροδοτική ικανότητα από κάποιον άλλον που τα εισοδήματά του προέρχονται από την προσωπική του εργασία. Έτσι, θα πρέπει να υπάρχει διαφορετική φορολογική επιβάρυνση ανάλογα με την πηγή προέλευσης του κάθε εισοδήματος.
- Η αρχή της αποφυγής της διπλής φορολόγησης: θα πρέπει να αποφεύγεται η διπλή φορολόγηση που μπορεί να υποστεί ένας φορολογούμενος για ίδιο αντικείμενο μέσα στο ίδιο κράτος. Ένα τέτοιο γεγονός οδηγεί στη φοροδιαφυγή, σε φορολογικές ανισότητες και εξασθενείται κάθε επιχειρηματική προσπάθεια. (Φλώρος, 2004)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Παράγοντες- Αίτια της Φοροδιαφυγής

2.1 Παράγοντες Φοροδιαφυγής

Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής εξαρτάται από κάποιους παράγοντες. Οι παράγοντες αυτοί είναι:

- Το επίπεδο των πολιτών της χώρας (πολιτιστικό και μορφωτικό) και κυρίως των φορολογούμενων. Όταν το επίπεδο αυτό του πληθυσμού είναι χαμηλό, δυσκολεύεται (ο πληθυσμός αυτός) να συνειδητοποιήσει ότι τα έσοδα από τους φόρους χρησιμοποιούνται για διάφορα δημόσια αγαθά, όπως παιδεία, υγεία, ασφάλεια κλπ. που είναι για το συλλογικό καλό.

- Το μορφωτικό επίπεδο των φοροτεχνικών οργάνων. Όταν είναι μορφωμένοι και ικανοί οι υπάλληλοι της εφορίας, Σ.Δ.Ο.Ε, κλπ. μπορούν να περιορίσουν το πρόβλημα της φοροδιαφυγής, μέσα από τη διαμόρφωση ενός κατάλληλου φορολογικού συστήματος και με τη χρήση ενός κατάλληλου μηχανολογικού εξοπλισμού και εξειδικευμένου προσωπικού.
- Η φορολογική επιβάρυνση του ατόμου σε σχέση με το εισόδημά του. Όσο μεγαλύτερη είναι η φορολογική επιβάρυνση του φορολογούμενου, πχ επιχείρησης, τόσο μεγαλύτερη είναι και η τάση για φοροδιαφυγή, διότι περιορίζεται η ικανοποίηση των ατομικών αναγκών, όπως διατροφή, ένδυση, διασκέδαση κλπ.
- Το πώς κατανέμονται τα φορολογικά βάρη. Πρέπει να υπάρχει κοινωνική δικαιοσύνη για το πώς κατανέμονται οι φόροι στις διάφορες τάξεις του πληθυσμού, πχ άλλοι να είναι οι φόροι για τους οικονομικά ισχυρότερους και άλλοι για την μεσαία και οικονομικά ασθενέστερη τάξη. Σε διαφορετική περίπτωση δημιουργείται το αίσθημα της αδικίας μεταξύ των φορολογούμενων.
- Η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος. Αν στο φορολογικό σύστημα υπάρχουν κυρίως άμεσοι φόροι (πχ φόροι εισοδήματος), τότε είναι μεγαλύτερη η τάση για φοροδιαφυγή, διότι υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες για απόκρυψη του εισοδήματος. Αντίθετα, αν το φορολογικό σύστημα κυριαρχείται από έμμεσους φόρους, η τάση για φοροδιαφυγή είναι μικρότερη, διότι γίνεται πιο αποτελεσματικός έλεγχος των φορολογούμενων μονάδων που είναι λιγότερες (ιδιωτικές επιχειρήσεις) και πρέπει να τηρούνται λογιστικά βιβλία από τα οποία φαίνεται το εισόδημα που φορολογείται.
- Ο τρόπος διαχείρισης του δημοσίου χρήματος. Η σπατάλη του δημοσίου χρήματος επηρεάζει τη φορολογική συνείδηση ιδιαίτερα των ιδιωτικών φορέων, οι οποίοι αισθάνονται ότι η φορολογική τους θυσία δεν εκτιμάται από το κράτος όπως θα έπρεπε.

- Η οργάνωση της αγοράς και των επιχειρήσεων. Όταν οι συναλλαγές σε μια οικονομία γίνονται περισσότερο σε είδος (πχ προϊόντα), η δυνατότητα φοροδιαφυγής είναι μεγαλύτερη από ότι σε μια οικονομία όπου οι συναλλαγές γίνονται με χρήματα. Επίσης, όταν υπάρχουν πολλές μικρές επιχειρήσεις που δεν υπάρχει οργάνωση λογιστικά, τότε υπάρχει μεγαλύτερη τάση για φοροδιαφυγή.

(Γκουμπανιτσάς Γιώργος, Οικονομική ανάλυση του φαινομένου της φοροδιαφυγής)

2.2 Αίτια Φοροδιαφυγής

Με βάση την θεμελιώδη υπόθεση της Νεοκλασικής Οικονομικής Επιστήμης, ο άνθρωπος είναι ορθολογιστής, εγωιστής, μεγιστοποιητής χρησιμότητας. Η φοροδιαφυγή έχει σκοπό την πληρωμή λιγότερου ή καθόλου φόρου. Ο φόρος είναι ένα ποσό χρημάτων που αντιστοιχεί σε μια «χρησιμότητα» για τον φορολογούμενο και συνιστά απώλεια αυτής της χρησιμότητας για τον συγκεκριμένο άνθρωπο. Αρά, ο φορολογούμενος θα προσπαθήσει να προστατευθεί, με κάθε τρόπο, από αυτήν την απώλεια χρησιμότητας. (www.neoikonomia.gr)

Ένα δεύτερο αίτιο της φοροδιαφυγής είναι οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές. Όσο υψηλότερη είναι η φορολογία που επιβάλλεται τόσο μεγαλύτερες θα είναι οι προσπάθειες των φορολογουμένων να φοροδιαφύγουν, κι αυτό γιατί το αναμενόμενο κέρδος από την φοροδιαφυγή μεγαλώνει πολύ και έτσι θα πρέπει να καταβάλουν και ακόμα μεγαλύτερο κόστος προσπαθειών για να το επιτύχουν.

Οι καμπύλες του Laffer και Gutman δείχνουν ότι μετά από ένα σημείο αύξησης φορολογικών συντελεστών, τα έσοδα του κράτους αυξάνονται αντί να μειώνονται. Βέβαια υπάρχει και αντίθετη άποψη που ισχυρίζεται ότι η αύξηση του αναμενόμενου κέρδους από την φοροδιαφυγή εξουδετερώνεται από ένα άλλο φαινόμενο: ο φορολογούμενος με την αύξηση των συντελεστών γίνεται φτωχότερος και αυτό σημαίνει, με βάση τον «Νόμο της Αυξανόμενης Αποστροφής για τον Κίνδυνο με την

αύξηση του εισοδήματος και το αντίστροφο», ότι καθίσταται πιο επιφυλακτικός απέναντι στον κίνδυνο απ' ό,τι ήταν πριν, άρα η απόφαση για φοροδιαφυγή γίνεται δυσκολότερη. Βέβαια το πρόβλημα της άποψης αυτής είναι ότι παίρνει σαν δεδομένο ότι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών κάνει τον φτωχό φτωχότερο, όμως αυτό είναι ένα μεταγενέστερο στάδιο, αφού ο φορολογούμενος αντιδρά άμεσα στην αύξηση των συντελεστών με φοροδιαφυγή για να αποφύγει ακριβώς αυτή την μείωση του πλούτου του. (www.neaoikonomia.gr)

Η έξαρση της φοροδιαφυγής αποδίδεται στα αντικίνητρα και στη υψηλή φορολογία.

Κάθε πέρυσι και καλύτερα σε ότι αφορά τα ποσοστά φοροδιαφυγής. Αυτό προκύπτει από τα στοιχεία που δόθηκαν για την φοροδιαφυγή από το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος. (www.neaoikonomia.gr)

Παράγοντες της αγοράς αποδίδουν την έξαρση της φοροδιαφυγής στο γεγονός ότι πλέον οι πολίτες δεν έχουν κίνητρο να ζητούν αποδείξεις αλλά και στο ότι οι επιχειρήσεις αποφεύγουν συστηματικά να τις εκδίδουν για να μην πληρώσουν εφορία. Επίσης, η φοροδιαφυγή αποδίδεται και στο ότι ο ΦΠΑ ειδικά στα είδη εστίασης είναι 23% ενώ μέχρι πέρυσι ήταν 13%.. (www.neaoikonomia.gr)

Το χρονικό διάστημα 06/07/2012 μέχρι 23/07/2012 πραγματοποιήθηκαν 1410 έλεγχοι. Από τους ελέγχους αυτούς βρέθηκαν συνολικά 805 παραβάτες και διαπιστώθηκαν 22435 παραβάσεις. Το μέσο ποσοστό παραβατικότητας διαμορφώθηκε στο 57,1%. (www.neaoikonomia.gr)

Το επόμενο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο αναμένεται περαιτέρω αύξηση της τουριστικής κίνησης, οι έλεγχοι συνεχίζονται προκειμένου να μειωθεί η φοροδιαφυγή ή να αυξηθούν τα έσοδα του κράτους. (www.neaoikonomia.gr)

Αναλυτικά παρακάτω στον πίνακα 1. παρουσιάζεται, ανά περιοχή, η πορεία των ελέγχων από 06/07/2012 έως 23/07/2012:

Πίνακας 1. Φορολογικοί έλεγχοι ανά περιοχή

Τόπος	Έλεγχοι	Παραβάτες	Παραβάσεις	Ποσοστό παραβατικό απο
Μύκονος	89	61	2047	68,5%
Θήρα	64	53	268	83,5%
Πάρος-Αντίπαρος	46	32	912	69,6%
Νάξος	11	8	18	72,7%
Αίγινα	7	9	7	57,1%
Κέα	10	5	36	50,0%
Σύρος	23	15	182	65,2%
Παξοί	7	5	9	71,4%
Ζάκυνθος	3	3	63	100,0%
Κέρκυρα	8	6	17	75,0%
Λευκάδα	1	1	311	100,0%
Ρόδος	60	37	1087	61,7%
Κώς	42	42	1103	100,0%
Χανιά	15	13	31	86,7%
Ηράκλειο	27	21	52	77,8%
Ρέθυμνο	9	9	22	100,0%
Σκιάθος	44	29	46	65,9%
Εύβοια	81	44	12829	54,3%
Θάσος	44	14	26	31,8%
Θεσσαλονίκη	112	42	145	37,5%
Χαλκιδική	173	84	258	48,6%
Πιερία	55	22	44	40,0%
Αλεξανδρούπολη	11	5	13	45,5%
Καστοριά	2	2	5	100,0%
Φλώρινα	12	8	12	53,3%

Πηγή: Ο.Ο.Σ.Α

Εικόνα 2. Φοροδιαφυγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Φορολογία και Φορολογική πολιτική στην Ελλάδα του Χθες και του Σήμερα

3.1 Το Φορολογικό βάρος στην Ελλάδα

Τα φορολογικά έσοδα στη χώρα μας αντιπροσώπευαν το 36,2% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) το 2002. Το ποσοστό αυτό ήταν χαμηλότερο από ό,τι στην Ε.Ε όπου έφτανε το 40,5% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Η παραπάνω απόκλιση αποδίδεται στα εξής:

- Δομή της απασχόλησης
 - Όσο μικρότερος ο αριθμός των μισθωτών, τόσο πιο εύκολα το εισόδημα διαπιστώνεται και φορολογείται

- Όσο πιο σημαντικός ο αριθμός των αυτοαπασχολούμενων, τόσο πιο δύσκολα το εισόδημα διαπιστώνεται
- Ο μεγάλος αριθμός αγροτών, οι οποίοι απαλλάσσονται από φόρους σε μεγάλο βαθμό.
- Η χαμηλοί φόροι στην κινητή και ακίνητη περιουσία
- Η πολύ μεγάλη σε έκταση φοροδιαφυγή
- Η Ανεπάρκεια της φορολογικής διοίκησης.

(Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

3.2 Τα φορολογικά έσοδα

Το ελληνικό φορολογικό σύστημα χαρακτηρίζεται από πολλούς έμμεσους φόρους (14,7% του ΑΕΠ το 2002). Το επίπεδο αυτό ήταν υψηλότερο από ό,τι στην ΕΕ, όπου κατά μέσο όρο έφτανε το 14,1% του ΑΕΠ. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Αντίθετα, οι άμεσοι φόροι είναι λιγότεροι (9,8% του ΑΕΠ το 2002). Το ποσοστό αυτό ήταν χαμηλότερο από ό,τι στην ΕΕ, όπου κατά μέσο όρο έφτανε το 13,6% του ΑΕΠ. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Η χαμηλή συμμετοχή της άμεσης φορολογίας οφείλεται στην πολύ μεγάλη έκταση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Το πρόβλημα μεγαλώνει ακόμη περισσότερο και από τις φοροαπαλλαγές. Οι συνολικές εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση είναι επίσης χαμηλές (11,8% έναντι 12,9% κατά μέσο όρο στις χώρες της ΕΕ). (Σέλλας

Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Τα πιο προβληματικά φορολογικά συστήματα έχουν Πολωνία, Πορτογαλία και Ελλάδα, σύμφωνα με δημοσκόπηση της Deloitte για το 2014. Το σημαντικότερο πρόβλημα κάθε φορολογικού συστήματος και αυτό που τελικά διώχνει τις εταιρείες, τις επενδύσεις τους, τα φορολογικά έσοδα και τις θέσεις εργασίας που δημιουργούν είναι η αβεβαιότητα για τη μορφή που θα έχει το φορολογικό σύστημα στο μέλλον. Στοιχείο που είναι το μόνο σταθερό στο ελληνικό φορολογικό σύστημα.

(Η Καθημερινή, «Διεθνής Οικονομία»)

Είναι εντυπωσιακό ότι όλες οι εταιρείες, από όπου και αν προέρχονται, θεωρούν ως σημαντικότερο παράγοντα για το αν θα επενδύσουν σε μία οικονομία, τη φορολογική βεβαιότητα. Όχι το τελικό ύψος της φορολογίας (ή, τουλάχιστον, έτσι υποστηρίζουν). Οι δύο σημαντικότεροι λόγοι που προκαλούν τη φορολογική αβεβαιότητα, σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, είναι γνωστοί στους Έλληνες φορολογούμενους: συχνές αλλαγές της φορολογικής νομοθεσίας και αμφισημίες, αδυναμίες και αλλαγή απόψεων από τη φορολογική διοίκηση.

(Η Καθημερινή, «Διεθνής Οικονομία»)

Το μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρι την επίλυση μιας φορολογικής διαφοράς είναι επίσης σημαντικός παράγοντας.

Δεν είναι τυχαίο ότι το ελληνικό φορολογικό σύστημα θεωρείται από τους επικεφαλής των περίπου χιλίων εταιρειών που απάντησαν στην έρευνα ως ένα από τα πιο προβληματικά στην Ευρώπη, αντίληψη που ασφαλώς είναι δικαιολογημένη. Από την άλλη πλευρά, η συνταγή της επιτυχίας δεν είναι μυστική, το μόνο που χρειάζεται για να εφαρμοστεί είναι πολιτική βούληση (αφορά και τους πολίτες). (Η Καθημερινή, «Διεθνής Οικονομία»)

Φορολογική βεβαιότητα, απλό φορολογικό σύστημα, προβλέψιμες και συνεργάσιμες φορολογικές αρχές, παροχή φορολογικών κινήτρων διαμορφώνουν το ελκυστικό φορολογικό περιβάλλον. (Η Καθημερινή, «Διεθνής Οικονομία»)

Όσον αφορά τη φορολογική ελκυστικότητα των μεγάλων ευρωπαϊκών εταιρειών, στην κορυφή κατατάσσονται Ολλανδία και Βρετανία και ακολουθούν με σημαντική διαφορά Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία και χειρότερη όλων η Ρωσία. Ολλανδία και Βρετανία έχουν καταφέρει να οργανώσουν φορολογικό σύστημα ελκυστικό για πολυεθνικές. Ιταλία και Ρωσία θεωρούνται προβληματικές εξαιτίας των συχνών νομοθετικών

αλλαγών, της αμφισημίας και των αντικρουόμενων απόψεων της διοίκησης σχετικά με φορολογικά θέματα. (Η Καθημερινή, «Διεθνής Οικονομία»)

3.3 Έμμεσοι Φόροι

1. Φόροι συναλλαγών

- Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)

Ο φόρος προστιθέμενης αξίας υιοθετήθηκε το 1987 και ήταν μια από τις βασικότερες φορολογικές μεταβολές σαν συνέπεια της ένταξης της χώρας μας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Ο ΦΠΑ στην Ελλάδα έχει σήμερα 3 συντελεστές :

- 6,5% : καλύπτει διάφορα αγροτικά και αλιευτικά προϊόντα,
- 13% : καλύπτει διάφορα αγαθά (πχ τρόφιμα, είδη υγιεινής, βιβλία, εφημερίδες, ιατρικά είδη, παροχή νερού, πρώτες ύλες, ζώα και ζωοτροφές κ.α.), καθώς και υπηρεσίες (μεταφορές, εισιτήρια θεάτρου, διαμονή σε ξενοδοχεία, ιατρικές υπηρεσίες κ.α.),
- 23% : καλύπτει όλα τα υπόλοιπα αγαθά και υπηρεσίες.

www.greekeconomistsforreform.com

Η βάση του φόρου είναι η συνολική αξία παραδόσεως του αγαθού ή η συνολική αξία παροχής της υπηρεσίας (μαζί με τους πιστωτικούς τόκους και άλλα τέλη υπέρ του δημοσίου ή υπέρ τρίτων). (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Ο φόρος που αναλογεί στις εκροές υπολογίζεται ως το γινόμενο των πωλήσεων επί το συντελεστή του ΦΠΑ. Μειώνεται κατά το ποσό του φόρου που αναλογεί στις εισροές (στα έξοδα), όπως προκύπτει από τις

αποδείξεις. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

- Άλλοι φόροι συναλλαγών

Υπάρχουν και διάφοροι άλλοι φόροι συναλλαγών, όπως φόρος μεταβίβασης κεφαλαίων, χαρτόσημο. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

2. Φόροι κατανάλωσης

Ο ειδικός φόρος κατανάλωσης ανήκει στους έμμεσους φόρους και επιβάλλεται σε κάποια συγκεκριμένα προϊόντα. Είναι ένας φόρος που προβλέπεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχουν θεσπιστεί κάποιοι μηχανισμοί για την επιβολή του φόρου, κοινοί κανόνες για την κυκλοφορία, την κατοχή και τον έλεγχο των προϊόντων που υπόκεινται στον ειδικό φόρο κατανάλωσης, όπως και ελάχιστοι συντελεστές φορολογίας. Το βασικό χαρακτηριστικό του ειδικού φόρου κατανάλωσης είναι ότι η καταβολή του γίνεται μόλις τα προϊόντα τεθούν σε κατανάλωση.

Οι κυριότεροι φόροι κατανάλωσης είναι οι εξής:

- ειδικός φόρος κατανάλωσης καυσίμων,
- άλλοι ειδικοί φόροι κατανάλωσης, πχ οινοπνευματωδών ποτών, καπνού,
- τέλος ταξινόμησης και τέλη κυκλοφορίας οχημάτων,
- φόρος κύκλου εργασιών,
- άλλοι φόροι κατανάλωσης.

(Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Παρακάτω γίνεται μια ανάλυση των φόρων αυτών:

- Βιομηχανοποιημένα προϊόντα καπνού: Ο ειδικός φόρος κατανάλωσης επιβάλλεται στα βιομηχανοποιημένα είδη καπνού, όπως είναι τα τσιγάρα, τα πούρα και τα πουράκια και ο λεπτοκομμένος καπνός. Ο υπολογισμός του ειδικού φόρου κατανάλωσης γίνεται από ένα μικτό σύστημα φόρου, το οποίο αποτελείται από ένα πάγιο στοιχείο (συντελεστής ανά ποσότητα) και ένα αναλογικό (συντελεστής κατά αξία). (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)
- Υγρά καύσιμα, ενεργειακά προϊόντα και ηλεκτρική ενέργεια: Ο ειδικός φόρος κατανάλωσης επιβάλλεται στη βενζίνη, στο αργό πετρέλαιο, στο πετρέλαιο, στο μαζούτ, στα λάδια από πετρέλαιο, στα αέρια πετρελαίου, στις παραφίνες, πίσσες, βενζόλες, μίγματα υδρογονανθράκων κτλ. Επεκτείνεται όμως και στον άνθρακα, το φυσικό αέριο και την ηλεκτρική ενέργεια, εφόσον αυτά χρησιμοποιούνται για καύσιμα καυστήρων ή καύσιμα θέρμανσης για βιομηχανική ή εμπορική χρήση. Ο υπολογισμός του φόρου γίνεται με συντελεστές κατά μονάδα προϊόντος (ευρώ/λίτρο) και διαφέρει αρκετά ανάλογα με το είδος του καυσίμου που υπολογίζεται.

(Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

- Αλκοόλη και αλκοολούχα ποτά: Η επιβολή του ειδικού φόρου κατανάλωσης περιλαμβάνει τα παρακάτω προϊόντα:
- Μπίρα ή μίγμα μπίρας με μη αλκοολούχα ποτά
- Κρασί
- Άλλα ποτά που παρασκευάζονται με ζύμωση, όπως πχ ο μηλίτης

- Ενδιάμεσα προϊόντα όπως το σέρι και το πόρτο
- Αλκοολούχα ποτά και αιθυλική αλκοόλη. Αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για την παραγωγή προϊόντων που δεν προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση, όπως για παράδειγμα, η παραγωγή πετρελαίου θέρμανσης ή κίνησης. Σε αυτή την περίπτωση μπορεί να χαρακτηριστεί ως ενεργειακό προϊόν. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)
- Ενεργειακά προϊόντα: Όσον αφορά τα πετρελαιοειδή προϊόντα, ο ειδικός φόρος κατανάλωσης των προϊόντων αυτών, είναι απαιτητός και εισπράττεται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές, όταν η μεταφορά των προϊόντων αυτών γίνεται με τρόπο όχι αποδεκτό από τους ίδιους τους ιδιώτες ή για λογαριασμό τους. Ως μη αποδεκτός τρόπος μεταφοράς, θεωρούνται οι μεταφορές καυσίμων, που δεν περιέχονται στις δεξαμενές των οχημάτων που πραγματοποιούν μεταφορές καυσίμων υλικών.
(Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

3. Αντικείμενο του φόρου κατανάλωσης: Ως αντικείμενο του φόρου κατανάλωσης θεωρούνται όλα τα προϊόντα τα οποία έχουν αναφερθεί παραπάνω και είτε αυτά παράγονται στην Ελλάδα, είτε προέρχονται από άλλα Κράτη- μέλη, είτε εισάγονται από τρίτες χώρες.

Εισαγόμενα προϊόντα στην ελληνική αγορά θεωρούνται αυτά τα οποία προέρχονται από τις παρακάτω κοινοτικές χώρες:

- Το νησί Ελιγολάνδη και το έδαφος του Busingen της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας

- Το Livigno, το Campione d' Italia και τα Ιταλικά ύδατα τις λίμνης του Λουγκάνο, της Ιταλικής Δημοκρατίας
- Τη Θέουτα και Μελίλια του Βασιλείου της Ισπανίας
- Τα Κανάρια νησιά του Βασιλείου της Ισπανίας
- Τα υπερπόντια νησιά της Γαλλικής Δημοκρατίας
- Τα Αγγλονορμανδικά νησιά και
- Τα νησιά Άαλαντ της Φινλανδικής Δημοκρατίας.

Τέλος, ως προϊόντα που προέρχονται από άλλα Κράτη- Μέλη θεωρούνται τα προϊόντα που προέρχονται από τις παρακάτω χώρες:

- Από το Πριγκιπάτο του Μονακό
- Από το νησί του Μαν
- Από το Jungholz και το Mittelberg και
- Από τον Άγιο Μαρίνο.

(Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

4. Η απαίτηση για καταβολή του φόρου κατανάλωσης:

Ο ειδικός φόρος κατανάλωσης είναι απαιτητός στη χώρα που τα προϊόντα τίθενται για ανάλωση, εκτός και αν πρόκειται για προϊόντα που αποκτούν ιδιώτες για δική τους μόνο χρήση και μεταφέρονται από τους ίδιους στη Δημοκρατία. Στην περίπτωση αυτή, ο ειδικός φόρος κατανάλωσης καταβάλλεται στο κράτος εκείνο της Ε.Ε, όπου τα προϊόντα αποκτώνται.

Ο ειδικός φόρος κατανάλωσης είναι απαιτητός και πρέπει να εισπραχθεί από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές της χώρας, όπου βρίσκονται τα προϊόντα, που κατέχει κάποιο άτομο για εμπορικό σκοπό, έστω και αν τα προϊόντα αυτά είχαν τεθεί για ανάλωση σε άλλο κράτος- μέλος της Ε.Ε.

Για να αποδειχθεί από κάποιον ιδιώτη ότι τα προϊόντα αυτά προορίζονται για ίδια χρήση και όχι για εμπορικούς σκοπούς, θα πρέπει να υπάρχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Εμπορική ιδιότητα του ατόμου
- Είδος των προϊόντων που αποκτώνται
- Σχετικό έγγραφο που αφορά τα προϊόντα
- Η ποσότητα αυτών των προϊόντων, που πρέπει να είναι συγκεκριμένη.

(Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

- Περιπτώσεις απαλλαγής από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης:

Τα προϊόντα απαλλάσσονται από τον ειδικό φόρο κατανάλωσης όταν προορίζονται για:

- Παράδοση προϊόντων στα πλαίσια που ορίζουν οι διπλωματικές ή προξενικές σχέσεις
- Διεθνείς Οργανισμούς ή για μέλη αυτών
- Τις Ένοπλες Δυνάμεις, όπως επίσης και για τον ανεφοδιασμό των κυλικείων και των λεσχών τους
- Τον ανεφοδιασμό πλοίων και αεροσκαφών
- Να καταναλωθούν με βάση κάποια συμφωνία μεταξύ Τρίτων χωρών ή με Διεθνείς οργανισμούς, εφόσον είναι αυτή αποδεκτή ή μπορεί να γίνει σε καθεστώς απαλλαγής από τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ. Π.Α)

(Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

- Διακίνηση των προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης:

Η διακίνηση των προϊόντων αυτών χωρίζεται σε δυο κατηγορίες:

Α) Διακίνηση προϊόντων σε αναστολή του ειδικού φόρου κατανάλωσης, όπου ο μεγαλύτερος όγκος προϊόντων διακινείται σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και πραγματοποιείται σε καθεστώς αναστολής καταβολής των φορολογικών επιβαρύνσεων που τους αναλογούν. Για να μπορέσει μια επιχείρηση να παράγει ή να διακινεί εμπορεύματα σε

καθεστώς φορολογικής αναστολής, πρέπει να είναι εγγεγραμμένη στα μητρώα του κράτους- μέλους, που η επιχείρηση έχει την έδρα της και έχει την σχετική άδεια. Οι χώροι όπου παράγονται ή διακινούνται τα εμπορεύματα ονομάζονται φορολογικές αποθήκες. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Β) Διακίνηση φορολογουμένων προϊόντων, όπου η διακίνηση των προϊόντων, τα οποία προορίζονται για ενδοκοινοτική κυκλοφορία και έχει πληρωθεί για αυτά ο ειδικός φόρος κατανάλωσης , γίνεται με την κάλυψη του Απλουστευμένου Συνοδευτικού Διοικητικού Εγγράφου. Στις περιπτώσεις αυτές, ο φόρος καθίσταται απαιτητός και στο κράτος- μέλος για το οποίο προορίζονται, εκεί δηλαδή που τα προϊόντα θα τεθούν για κατανάλωση. Για το λόγο αυτό, ο φόρος ο οποίος έχει καταβληθεί στο κράτος- μέλος αποστολής επιστρέφεται. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

3.4 Άμεσοι Φόροι

Η άμεση φορολογία διακρίνεται σε:

- φόρους εισοδήματος
 - φυσικών προσώπων
 - νομικών προσώπων
 - ειδικών κατηγοριών

- φόρους στην περιουσία

- άλλους άμεσους φόρους

(Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων (ΦΕΦΠ)

- Προσδιορισμός εισοδήματος

Το φορολογητέο εισόδημα των μισθωτών προκύπτει από τα εκκαθαριστικά σημειώματα της μισθοδοσίας. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Το φορολογητέο εισόδημα των ελεύθερων επαγγελματιών και των εμπόρων και βιοτεχνών προσδιορίζεται έμμεσα. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Το δηλωθέν συνολικό οικογενειακό εισόδημα συγκρίνεται με τη συνολική τεκμαρτή δαπάνη, η οποία υπολογίζεται με βάση τις δαπάνες διαβίωσης και το «πόθεν έσχες», που είναι οι δαπάνες κτήσεως των περιουσιακών στοιχείων. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Οι δαπάνες διαβίωσης ή κτήσεως περιουσιακών στοιχείων αφορούν την αγορά αυτοκινήτου και μοτοσυκλέτας, την αγορά σκάφους αναψυχής, την αγορά ακινήτων, την αγορά επιχειρήσεων, την αποπληρωμή δανείων και πιστωτικών καρτών κ.α. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Τα τεκμήρια διαβίωσης και το «πόθεν έσχες» είναι η συνολική τεκμαρτή δαπάνη. Αν η τεκμαρτή δαπάνη είναι μεγαλύτερη από το δηλωθέν εισόδημα, τότε η διαφορά φορολογείται. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

- Φορολογικές ελαφρύνσεις

Οι φορολογικές ελαφρύνσεις διακρίνονται σε απαλλαγές από το φορολογούμενο εισόδημα και μειώσεις φόρου. Σε κάθε περίπτωση ο φορολογούμενος πληρώνει λιγότερο φόρο. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Οι κυριότερες από τις φορολογικές ελαφρύνσεις είναι:

- Εισφορές σε ταμεία ασφάλισης

- Δαπάνες για ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη, καθώς και δαπάνες που καταβλήθηκαν σε επιχειρήσεις φροντίδας ηλικιωμένων
- Διατροφή που καταβλήθηκε από τον πρώην σύζυγο
- Δαπάνη για ιδιαίτερα μαθήματα ή φροντιστήρια
- Δαπάνη ενοικίου κύριας κατοικίας (ή των παιδιών που σπουδάζουν)
- Χρεωστικοί τόκοι στεγαστικού δανείου
- Ασφάλιστρα ζωής, ασθενείας, προσωπικού ατυχήματος κλπ
- Αγορά μεριδίων μετοχικών και μεικτών αμοιβαίων κεφαλαίων εσωτερικού που δεν μεταβιβάστηκαν για 3 έτη
- Δωρεές ακινήτων στο Δημόσιο, σε πανεπιστήμια, νοσοκομεία κ.α.
- Δωρεές και χορηγίες
(Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)
- Φορολογικοί συντελεστές

Η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων για το 2006 (εισοδήματα του 2005) υπολογίζονταν με βάση οριακούς φορολογικούς συντελεστές που κυμαίνονταν από 15% (εισοδήματα από 9.500 ευρώ έως 13.000 ευρώ) μέχρι 40% (εισοδήματα πάνω από 23.000 ευρώ). (Σέλλας

Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Επίσης, το αφορολόγητο εισόδημα αυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών του φορολογούμενου. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Για το 2014, οι νέες κλίμακες φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων είναι:

1) α) Το δηλωθέν εισόδημα από μισθούς, συντάξεις και μισθούς με έκδοση τιμολογίου ή απόδειξης για παροχή υπηρεσιών ή αυτό που προκύπτει με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες και δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου υποβάλλεται σε φόρο σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ - ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
25.000	22%	5.500	25.000	5.500
17.000	32%	5.440	42.000	10.940
Υπερβάλλον	42%			

β) Το δηλωθέν εισόδημα από ατομική επιχείρηση, εκτός της περίπτωσης γ) της παρούσας παραγράφου και ελεύθερο επάγγελμα υποβάλλεται σε φόρο σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)

50.000	26%	13.000	50.000	13.000
Υπερβάλλον	33%			

Για νέες ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις ή νέους ελεύθερους επαγγελματίες με πρώτη δήλωση έναρξης επιτηδεύματος από 1η Ιανουαρίου 2013 και για τα τρία (3) πρώτα έτη άσκησης της δραστηριότητάς τους ο φορολογικός συντελεστής του πρώτου κλιμακίου της παραπάνω κλίμακας μειώνεται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) και μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ εισόδημα.

γ) Το δηλωθέν εισόδημα από ατομική γεωργική επιχείρηση υποβάλλεται σε φόρο με συντελεστή δεκατρία τοις εκατό (13%). Ειδικά για το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) για το δηλωθέν εισόδημα από ατομική γεωργική επιχείρηση εφαρμόζεται αυτοτελώς η κλίμακα μισθωτών- συνταξιούχων.

δ) Τα εισοδήματα από μισθώσεις ακινήτων υποβάλλονται σε αυτοτελή φορολόγηση βάσει της παρακάτω κλίμακας:

ΚΛΙΜΑΚΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
12.000	10%	1.200	12.000	1.200
Υπερβάλλον	33%			

Το ακαθάριστο ποσό από ακίνητα υποβάλλεται και σε συμπληρωματικό φόρο, ο οποίος υπολογίζεται με συντελεστή ενάμησι τοις εκατό (1,5%). Ειδικώς, ο συντελεστής του προηγούμενου εδαφίου αυξάνεται σε τρία τοις εκατό (3%), εφόσον η επιφάνεια κατοικίας υπερβαίνει τα τριακόσια (300) τετραγωνικά μέτρα ή πρόκειται για επαγγελματική μίσθωση.

2) Το συνολικό καθαρό εισόδημα για ομόρρυθμες εταιρείες (Ο.Ε.), ετερόρρυθμες εταιρείες (Ε.Ε.), κοινωνίες αστικού δικαίου που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, αστικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες,

συμμετοχικές ή αφανείς καθώς και κοινοπραξίες, φορολογείται με την ακόλουθη κλίμακα :

Κλιμάκιο εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο	
			Εισοδήματος (ευρώ)	Φόρου (ευρώ)
50.000	26%	13.000	50.000	13.000
Υπερβάλλον	33%			

Όταν οι παραπάνω υπόχρεοι τηρούν διπλογραφικά βιβλία το συνολικό καθαρό εισόδημά τους υποβάλλεται σε φόρο με συντελεστή είκοσι έξι τοις εκατό (26%).

3) Για τα νομικά πρόσωπα του Κ.Φ.Ε., δηλαδή για:
α) τις ημεδαπές ανώνυμες εταιρίες,
β) τις δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα,
γ) τους συνεταιρισμούς που έχουν συσταθεί νόμιμα και τις ενώσεις τους,
δ) τις αλλοδαπές επιχειρήσεις που λειτουργούν με οποιονδήποτε τύπο εταιρίας, καθώς και τους κάθε είδους αλλοδαπούς οργανισμούς που αποβλέπουν στην απόκτηση οικονομικών ωφελημάτων,
ε) τις ημεδαπές εταιρίες περιορισμένης ευθύνης και
στ) τις ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρίες,
ο φόρος υπολογίζεται με συντελεστή είκοσι έξι τοις εκατό (26%) στο συνολικό φορολογητέο εισόδημά τους.(e-forologia.gr)

Στα μερίσματα ή κέρδη που κεφαλαιοποιούν ή διανέμουν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, ενώσεις προσώπων ή ομάδες περιουσίας, ενεργείται παρακράτηση φόρου με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%). Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται ανάλογα και για τα κέρδη που κεφαλαιοποιούν ή διανέμουν οι ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες με τη μορφή προμερισμάτων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά, ενώσεις προσώπων ή ομάδες περιουσίας, ανεξάρτητα αν η καταβολή τους γίνεται σε μετρητά ή μετοχές.
(e-forologia.gr)

Για τα ημεδαπά και αλλοδαπά νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ο φόρος υπολογίζεται με συντελεστή είκοσι έξι τοις εκατό (26%).

(e-forologia.gr)

3.5 Πως κατανέμεται το φορολογικό βάρος στην Ελλάδα

Το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα θεωρείται κοινωνικά άδικο και οικονομικά αναποτελεσματικό. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι δήλωσαν το 2005 το 63,9% του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος και πλήρωσαν το 50,3% του συνολικού καταβληθέντος φόρου. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Τέλος, το 2005 μόνο 114.700 δηλώσεις (2,2% του συνόλου) αφορούσαν εισόδημα πάνω από 50.000 ευρώ. (Σέλλας Στέφανος, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Στη διάρκεια της «οικονομικής κρίσης» το φορολογικό βάρος στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 2,6% του ΑΕΠ επισημαίνει σε έκθεσή του ο ΟΟΣΑ, εξηγώντας με τον τρόπο του γιατί τα ελληνικά νοικοκυριά έχουν «γονατίσει». Πάντως, προσθέτει, εξακολουθεί να παραμένει μικρότερο από το μέσο όρο των χωρών-μελών του Οργανισμού. Ωστόσο η έκθεση δεν εξετάζει το ζήτημα ανταποδοτικότητας των φόρων και των παροχών που εξασφαλίζει ο πολίτης. (in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Στοιχείο που προκαλεί έκπληξη είναι η επισήμανση του Οργανισμού ότι το 2013 καταγράφηκε στην Ελλάδα μικρή μείωση του φορολογικού βάρους έναντι του 2012. Σύμφωνα με την έκθεση του ΟΟΣΑ για τη

φορολογία των χωρών- μελών του (Revenue Statistics 2014) που δόθηκε σήμερα στη δημοσιότητα, το φορολογικό βάρος στην Ελλάδα -το σύνολο των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος- μειώθηκε το 2013 ελαφρά στο 33,5% του ΑΕΠ από 33,7% το 2012.

(in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Το 2013, τα φορολογικά έσοδα στις χώρες του ΟΟΣΑ ανήλθαν κατά μέσο όρο στο 34,1% του ΑΕΠ, φθάνοντας σχεδόν το επίπεδο του 2007 (34,2% του ΑΕΠ). (in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Τη μεγαλύτερη αύξηση εσόδων κατά την περίοδο 2007-2013 σημείωσε η Τουρκία (από το 24,1% στο 29,3% του ΑΕΠ), ενώ αντίστοιχη αύξηση με την Ελλάδα (2,5 μονάδες του ΑΕΠ) σημείωσε η Γαλλία. (in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Από την έκθεση του Οργανισμού προκύπτει ότι στην Ελλάδα μειώθηκαν το 2013 τα έσοδα από τη φορολογία στα εισοδήματα και τα κέρδη στο 7,7% του ΑΕΠ από το 8,2% το 2012. (in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Στον ΟΟΣΑ, τα αντίστοιχα έσοδα είναι υψηλότερα και κατά μέσο όρο διαμορφώθηκαν πέρυσι στο 11,6% του ΑΕΠ από 11,4% το 2012 και 12,4% το 2007. (in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Τα έσοδα από εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα είναι υψηλότερα από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (10,8% του ΑΕΠ το 2012 έναντι 9%). Αυξήθηκαν, επίσης, ελαφρά από 10,7% το 2011 και 10,6% το 2007. Οι εισφορές των Ελλήνων εργοδοτών (4,8% του ΑΕΠ το 2012) είναι ελαφρώς υψηλότερες από των εργαζομένων (4,5% το 2012). (in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Όσον αφορά στα έσοδα στην περιουσία, αυτά σημείωσαν αύξηση τα τελευταία χρόνια και ανήλθαν το 2012 στο 1,9% του ΑΕΠ από 1,6% του ΑΕΠ το 2007. (in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Στον ΟΟΣΑ, τα έσοδα από την περιουσία ανήλθαν στο 1,8% του ΑΕΠ το 2012 έναντι 1,9% το 2007.

Η φορολογία στην κατανάλωση το 2012 ανερχόταν στο 11,8% του ΑΕΠ και το 10,4% το 2007, ενώ στον ΟΟΣΑ ανερχόταν στο 10,2% και 10,1%, αντίστοιχα.

(in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Το μεγαλύτερο φορολογικό βάρος από τις χώρες του ΟΟΣΑ έχει η Δανία (48,6% το 2013), ακολουθούμενη από τη Γαλλία (45%) και το Βέλγιο (44,6%). Στον αντίποδα, το χαμηλότερο βάρος έχουν το Μεξικό (19,7%) και η Χιλή (20,2%), ακολουθούμενες από την Κορέα (24,3%) και τις ΗΠΑ (25,4%).

(in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Στην περίοδο 2009- 2014, 21 χώρες του ΟΟΣΑ αύξησαν τουλάχιστον μία φορά τον βασικό συντελεστή ΦΠΑ. Ο μέσος βασικός συντελεστής ΦΠΑ στις χώρες του ΟΟΣΑ αυξήθηκε στο υψηλό ιστορικά επίπεδο 19,1% τον Ιανουάριο του 2014 από 17,6% τον Ιανουάριο του 2009.

(in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)

Οι 21 χώρες της ΕΕ που είναι και μέλη του ΟΟΣΑ έχουν μέσο βασικό συντελεστή ΦΠΑ 21,7% που είναι σημαντικά υψηλότερος από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. **(in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»)**

Τι ισχύει για το 2015:

Πολύ μεγάλους φόρους θα κληθούν να πληρώσουν χιλιάδες πολίτες μέσα στο 2015.

Ο νέος προϋπολογισμός προβλέπει πρόσθετα φορολογικά έσοδα 1,4 δισ. ευρώ, όμως η τρόικα επιμένει ότι χρειάζονται μέτρα για να καλυφθεί το δημοσιονομικό κενό του 2015 και ότι δεν επαρκεί ο διπλασιασμός του συντελεστή ΦΠΑ των ξενοδοχείων (διαμονή) από το 6,5% στο 13% ζητώντας άρση της μείωσης κατά 30% της εισφοράς αλληλεγγύης, αλλά και κατάργηση του μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ που ισχύσει σήμερα στα νησιά του Αιγαίου. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Άλλωστε, η ανησυχία για τα έσοδα είναι μεγάλη αφού κάθε μήνα η υστέρηση υπολογίζεται περί το 1 με 1,5 δισ. Ευρώ.

Ωστόσο υπάρχουν ρυθμίσεις που έχουν ψηφιστεί από τη Βουλή οι οποίες αναμένεται να εφαρμοστούν το 2015 επηρεάζοντας τη φορολογία στα εισοδήματα εκατοντάδων χιλιάδων φορολογουμένων. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Μισθωτοί που συμπληρώνουν το μηνιαίο εισόδημά τους με έσοδα από «μπλοκάκι», αγρότες αλλά και εργαζόμενοι που λαμβάνουν παροχές σε είδος θα βρεθούν αντιμέτωποι το 2015 με μεγαλύτερες φορολογικές επιβαρύνσεις. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Από την άλλη μεριά, οι φορολογούμενοι που θα αποκτήσουν φέτος εισοδήματα από ενοίκια και δεν τους πιάνουν τα τεκμήρια διαβίωσης θα διαπιστώσουν μείωση της φορολογικής τους επιβάρυνσης. Ο φορολογικός συντελεστής μπορεί μεν να αυξάνεται από 10% σε 11% για τα εισοδήματα από ενοίκια έως 12.000 ευρώ αλλά ταυτόχρονα καταργήθηκε ο συμπληρωματικός φόρος 1,5% - 3% στα εισοδήματα αυτά, καθώς και η προκαταβολή φόρου 55%. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Οι ανατροπές που πρόκειται να συμβούν μέσα στο επόμενο έτος είναι:

- Οι αλλαγές στο μέτρο των αποδείξεων.
- Η μείωση κατά 30% της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης για τους φορολογουμένους με εισοδήματα άνω των 12.000 ευρώ.
- Το «πάγωμα» του φόρου υπεραξίας στις αγοραπωλησίες ακινήτων από την 1η Ιανουαρίου 2015 μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου 2016.
- Η κατάργηση της έννοιας του «επαγγελματία επενδυτή».
- Η απαλλαγή από το ΦΠΑ των μικρών επιχειρήσεων με τζίρο έως 10.000 ευρώ. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

1. Όσοι είναι μισθωτοί και συμπληρώνουν το μηνιαίο τους εισόδημα με έσοδα από «μπλοκάκι»

Τα εισοδήματα που θα αποκτήσουν φέτος με «μπλοκάκι» οι συγκεκριμένοι φορολογούμενοι, το επόμενο έτος θα φορολογηθούν υποχρεωτικά από το πρώτο ευρώ με συντελεστή 26%, ενώ παράλληλα θα κληθούν να πληρώσουν και αυξημένο τέλος επιτηδεύματος 650 ευρώ από 500 ευρώ που κατέβαλαν φέτος. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Για τα εισοδήματα του 2013 οι μισθωτοί με έσοδα από «μπλοκάκι» είχαν τη δυνατότητα για τα εισοδήματα αυτά να επιλέξουν να φορολογηθούν είτε με την κλίμακα των μισθωτών υπό προϋποθέσεις (έως τρεις εργοδότες με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ή σε περισσότερους από τρεις εργοδότες και τουλάχιστον το 75% των αμοιβών προέρχεται μόνο

από ένα εργοδότη) είτε με την κλίμακα των ελεύθερων επαγγελματιών. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Φορολόγηση με την κλίμακα των μισθωτών σημαίνει πρακτικά ότι δεν επιβάλλεται φόρος για εισοδήματα έως 9.550 ευρώ, ενώ ο πρώτος συντελεστής της κλίμακας είναι 22%. Ωστόσο οι φορολογούμενοι δεν είχαν τη δυνατότητα να εκπέσουν από ακαθάριστο εισόδημα δαπάνες εκτός από τις ασφαλιστικές εισφορές. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Εφόσον κάποιος είναι μισθωτός και συμπληρώνει το εισόδημά του ασκώντας και ελεύθερο επάγγελμα, το εισόδημα από το «μπλοκάκι» θα φορολογηθεί οπωσδήποτε με συντελεστή 26% από το πρώτο ευρώ και ταυτόχρονα θα επιβαρυνθεί με τέλος επιτηδεύματος 650 ευρώ. Το ίδιο θα συμβεί και σε κάποιον ο οποίος δουλεύει σε έναν εργοδότη με «μπλοκάκι», αλλά δεν έχει δηλώσει το σπίτι του ως επαγγελματική έδρα. Αυτομάτως, αυτό το λάθος επιφέρει την ποινή της φορολόγησης του εισοδήματος από το πρώτο ευρώ με συντελεστή 26%. Ειδικά για φορολογούμενους με χαμηλά εισοδήματα (άθροισμα από μισθό και «μπλοκάκι» της τάξεως των 8.000-12.000 ευρώ) ο φόρος που θα φανεί στο εκκαθαριστικό του 2015 μπορεί να είναι ακόμη και πάνω από 50% υψηλότερος σε σχέση με αυτόν του φετινού εκκαθαριστικού. Βέβαια οι φορολογούμενοι έχουν τη δυνατότητα να εκπέσουν από τα ακαθάριστα εισοδήματά τους επαγγελματικές δαπάνες και να περιορίσουν το καθαρό φορολογητέο εισόδημα. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Παράδειγμα

Φορολογούμενος με ετήσιο εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες 7.000 ευρώ και εισόδημα από «μπλοκάκι» 4.000 ευρώ που έλαβε από έναν εργοδότη. Σύνολο εισοδήματος 11.000 ευρώ. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Φέτος επέλεξε και φορολογήθηκε με την κλίμακα των μισθωτών για το σύνολο του εισοδήματος και ο φόρος που πλήρωσε ανήλθε σε 320 ευρώ, ενώ επιβαρύνθηκε με τέλος επιτηδεύματος 500 ευρώ. Επομένως η συνολική επιβάρυνση για το εισόδημα που απέκτησε το 2013 ανήλθε σε 820 ευρώ. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Το 2015 το εισόδημα των 7.000 ευρώ που προέρχεται από μισθωτές υπηρεσίες θα φορολογηθεί με την κλίμακα των μισθωτών και το εισόδημα των 4.000 ευρώ με την κλίμακα των ελεύθερων επαγγελματιών. Έτσι:

- Φόρος για το εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες: 0
- Φόρος για το εισόδημα από «μπλοκάκι»: 1.040 ευρώ
- Τέλος επιτηδεύματος: 650 ευρώ.

Συνολική φορολογική επιβάρυνση: 1.690 ευρώ. Αύξηση φορολογικής επιβάρυνσης 106%. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

2. Εργαζόμενοι

Εργαζόμενοι που λαμβάνουν παροχές σε είδος από τις επιχειρήσεις στις οποίες εργάζονται (αυτοκίνητο, πιστωτικές κάρτες κ.λπ.). Οι λεγόμενες παροχές σε είδος, θα μετατραπούν σε εισόδημα και θα φορολογηθούν βάσει της κλίμακας. Επειδή όμως για το εισόδημα αυτό το οποίο θα εμφανιστεί για πρώτη φορά σε φορολογική δήλωση δεν έχει γίνει καμία παρακράτηση φόρου, ο φορολογούμενος θα κληθεί να πληρώσει φόρο επί της αξίας της παροχής σε είδος. Ο φόρος θα υπολογιστεί με συντελεστή 22%, 32% ή 42% ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος αλλά και της παροχής σε είδος. Για το 2015 αναμένεται να ενεργοποιηθεί η παρακράτηση φόρου για τα εισοδήματα αυτά. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

3. Αγρότες

Το 2015, θα φανεί στα εκκαθαριστικά ο νέος τρόπος φορολόγησης των αγροτών. Το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού του καθαρού γεωργικού εισοδήματος το οποίο ίσχυε μέχρι πρότινος καταργήθηκε. Για το έτος 2014 και τα επόμενα έτη, το φορολογητέο εισόδημα κάθε αγρότη προσδιορίζεται πλέον με τη λογιστική μέθοδο, δηλαδή με αφαίρεση των παραγωγικών δαπανών του από το συνολικό ποσό των ακαθαρίστων εσόδων που εισέπραξε κατά τη διάρκεια του έτους, μέσω των πωλήσεων των παραχθέντων προϊόντων του. Με πιο απλά λόγια, για τον προσδιορισμό του αγροτικού εισοδήματος που θα υπαχθεί σε φόρο ισχύει ο κανόνας «έσοδα μείον έξοδα». Τα καθαρά κέρδη των αγροτών θα φορολογηθούν με συντελεστή 13% από το πρώτο ευρώ, ενώ φέτος φορολογήθηκαν με την κλίμακα των μισθωτών δηλαδή είχαν αφορολόγητο όριο 9.550 ευρώ και το εισόδημά τους προσδιορίστηκε με το αντικειμενικό σύστημα. Οι αγρότες κινδυνεύουν να πιαστούν στην παγίδα των τεκμηρίων και να φορολογηθούν με συντελεστή 13% από το πρώτο ευρώ του τεκμαρτού εισοδήματος, εφόσον:

- Το δηλωθέν εισόδημά τους είναι μικρότερο από το εισόδημα που προκύπτει με την εφαρμογή των τεκμηρίων διαβίωσης (κατοικίες, αυτοκίνητα, ελάχιστο τεκμήριο διαβίωσης).
- Δηλώσουν ζημιά ή μηδενικά εισοδήματα. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

4. Ενοίκια: Ποιοι χάνουν - ποιοι κερδίζουν

Λιγότερους φόρους θα κληθούν να πληρώσουν το 2015 οι φορολογούμενοι που αποκτούν εισοδήματα αποκλειστικά από ακίνητα, με την προϋπόθεση όμως ότι δεν θα πιαστούν στην «τσιμπίδα» των

τεκμηρίων διαβίωσης. Μπορεί ο φορολογικός συντελεστής για τα πρώτα 12.000 ευρώ του εισοδήματα από ενοίκια να αυξηθηκε από το 10% στο 11% παράλληλα όμως καταργήθηκε ο συμπληρωματικός φόρος 1,5% και 3% εφόσον η επιφάνεια κατοικίας υπερβαίνει τα 300 τ.μ. ή πρόκειται για επαγγελματική μίσθωση. Επίσης στα εισοδήματα από ακίνητα δεν υπολογίζεται πλέον προκαταβολή φόρου 55%. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Όμως σε κάθε περίπτωση φορολογουμένου, ο οποίος κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους έχει εισπράξει πολύ χαμηλά ποσά ενοικίων και δεν έχει εισοδήματα από άλλες πηγές, τότε εφόσον το συνολικό ποσό των εισπραχθέντων ενοικίων, δηλαδή το πραγματικό του εισόδημα, είναι μικρότερο από το τεκμαρτό εισόδημα που προκύπτει με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης (κατοικίες, αυτοκίνητα) ο φόρος εισοδήματος θα υπολογίζεται επί του τεκμαρτού κι όχι επί του πραγματικού εισοδήματος. Στην περίπτωση αυτή, ο υπολογισμός του φόρου θα γίνεται με συντελεστή 11% μέχρι το ύψος του πραγματικού εισοδήματος και με συντελεστή 26% επί του ποσού της πρόσθετης διαφοράς εισοδήματος που θα προκύπτει με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης. Κι αυτό γιατί η πρόσθετη αυτή διαφορά θα θεωρείται ως «εισόδημα από επιχειρηματική εμπορική δραστηριότητα» και θα φορολογείται με τον συντελεστή 26% που προβλέπεται για το εισόδημα αυτής της κατηγορίας. Επιπρόσθετα, οι φορολογούμενοι αυτοί θα υποχρεωθούν να καταβάλουν και προσαύξηση 55% επί του ήδη αυξημένου κύριου φόρου εισοδήματος. Συνολικά, δηλαδή, θα κληθούν κι αυτοί να πληρώσουν φόρο έως και 40,3% επί ενός τεκμαρτού - μη πραγματικού- εισοδήματος. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

5. Αποδείξεις

Αλλαγές έχουν επέλθει και στο μέτρο των αποδείξεων για τα φετινά εισοδήματα. Οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι για να εξασφαλίσουν την έκπτωση φόρου των 2.100 ευρώ θα πρέπει να έχουν αποδείξεις που αντιστοιχούν σε ποσοστό 10% του δηλούμενου και φορολογούμενου ατομικού εισοδήματος και μέχρι του ποσού των 10.500 ευρώ. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Πάντως το μέτρο των αποδείξεων όπως το γνωρίζουμε μέχρι σήμερα, παύει να ισχύει για τα εισοδήματα του 2015. Το υπουργείο Οικονομικών σκέφτεται να εφαρμόσει ένα μοντέλο «λοταρίας» με στόχο τον περιορισμό της φοροδιαφυγής μέσω της μη έκδοσης αποδείξεων και την τόνωση των εσόδων περίπου κατά 500 εκατ. ευρώ. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Το σχέδιο προβλέπει ότι κάθε φορολογούμενος θα αποστέλλει στο υπουργείο Οικονομικών μέσω του κινητού τηλεφώνου του, με μήνυμα sms ή μέσω μιας ηλεκτρονικής εφαρμογής στο Taxisnet τον αριθμό κάθε απόδειξης που έχει συλλέξει. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Έτσι θα μπορεί να μετέχει σε κληρώσεις χρηματικών ποσών. Ο αριθμός της κάθε απόδειξης, τον οποίο θα αποστέλλει ο φορολογούμενος, θα μετέχει στην κλήρωση ως «λαχνός». (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Οι κληρώσεις θα γίνονται κάθε μήνα και οι τυχεροί στην αρχή τουλάχιστον, θα κερδίζουν ποσά της τάξης των 500 - 1.000 ευρώ. Ωστόσο οι τυχεροί θα είναι αρκετές χιλιάδες, ενώ δεν αποκλείεται να προβλεφθεί και μεγαλύτερο έπαθλο έως 10.000 ευρώ για κάποιους υπερτυχερούς. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

6. Δηλώσεις 2015

Οι αποδείξεις, ωστόσο είναι απαραίτητες για τις φορολογικές δηλώσεις που θα υποβληθούν το 2015 και οι φορολογούμενοι θα πρέπει να γνωρίζουν ότι:

1. Η υποχρέωση της συλλογής αποδείξεων δαπανών ισχύει μόνο για τα εισοδήματα που προέρχονται από μισθωτές υπηρεσίες. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Αυτό σημαίνει ότι οι μισθωτοί ή οι συνταξιούχοι έχουν εισοδήματα και από άλλες πηγές για παράδειγμα εισοδήματα από ενοίκια, θα πρέπει να έχουν αποδείξεις μόνο για το τμήμα του εισοδήματος που προέρχεται από μισθωτές υπηρεσίες. Αν για παράδειγμα ένας συνταξιούχος έχει 6.000 ευρώ από σύνταξη και 3.600 ευρώ (300X12), από ενοίκια οι αποδείξεις που θα πρέπει να δηλώσει είναι 600 ευρώ (6.000 X 10%). (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

2. Αν συλλέξουν περισσότερες αποδείξεις δεν έχουν κανένα όφελος. Αντίθετα αν το ποσό των προσκομιζόμενων αποδείξεων δαπανών του φορολογουμένου είναι μικρότερο από το ποσό που απαιτείται, επιβάλλεται φόρος με συντελεστή 22% επί της διαφοράς. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Για παράδειγμα για εισόδημα 40.000 ευρώ απαιτούνται 4.000 αποδείξεις.

Αν ο φορολογούμενος καταθέσει 2.000 αποδείξεις, δηλαδή 2.000 λιγότερες, τότε πέρα από τον φόρο που θα πληρώσει, θα επιβαρυνθεί με πρόσθετο φόρο $2.000 \times 22\% = 440$ ευρώ επιπλέον. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

Οι αποδείξεις που προσκομίζονται πρέπει να αφορούν αγορές αγαθών και υπηρεσιών και συγκεκριμένα:

- Διατροφή και μη αλκοολούχα ποτά
- Αλκοολούχα ποτά και καπνός
- Ένδυση και υπόδηση
- Στέγαση (μόνο οι υπηρεσίες και τα είδη επισκευής και συντήρησης κατοικίας)

- Διαρκή αγαθά, είδη νοικοκυριού και υπηρεσίες
- Μεταφορές (μόνο οι μεταφορές πραγμάτων, η συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτου/μοτοσικλέτας, τα ανταλλακτικά, τα καύσιμα, τα λιπαντικά, το αντιψυκτικό και η μίσθωση ταξί)
- Αναψυχή, πολιτιστικές δραστηριότητες (δεν λαμβάνονται υπόψη οι εισφορές στη - Δημόσια Τηλεόραση και σε συνδρομητικά κανάλια)
- Εκπαίδευση (μόνο τα δίδακτρα φροντιστηρίων και ξένων γλωσσών)
- Ξενοδοχεία, καφέ, εστιατόρια
- Αλλά αγαθά και υπηρεσίες (δεν λαμβάνονται υπόψη οι δαπάνες για κάθε είδους ασφάλιση). (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

7. Απαλλαγή από το ΦΠΑ για 415.000 μικρές επιχειρήσεις

Τη δυνατότητα να απαλλαγούν από το ΦΠΑ έχουν από την 1η Ιανουαρίου 2015 οι μικρές επιχειρήσεις με ακαθάριστα έσοδα έως 10.000 ευρώ. Το μέτρο αφορά 415.000 επιχειρήσεις και επιτηδευματίες και για να απαλλαγούν από τον ΦΠΑ θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση στο Μητρώο της εφορίας. Όσοι επιλέξουν την απαλλαγή από τον ΦΠΑ, στην περίπτωση που σε μία διαχειριστική χρήση υπερβούν το ποσό των 10.000 ευρώ, αυτομάτως στην επόμενη χρήση εντάσσονται στο κανονικό καθεστώς απόδοσης του ΦΠΑ. Επίσης όσοι υπαχθούν στο απαλλασσόμενο καθεστώς έχουν υποχρέωση έκδοσης φορολογικών στοιχείων στα οποία θα αναγράφουν την ένδειξη «χωρίς φόρο προστιθέμενης αξίας - απαλλαγή μικρών επιχειρήσεων» και δεν δικαιούνται να εκπέσουν. (ΗΜΕΡΗΣΙΑ. Gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Πως αντιμετωπίζεται η Φοροδιαφυγή

Η φοροδιαφυγή είναι ένα φαινόμενο το οποίο οδηγεί σε σοβαρές κοινωνικές αδικίες. Αποτελεί επίσης, σοβαρότατο έγκλημα, όταν παραδείγματος χάρη εισπράττεται ο ΦΠΑ από τους καταναλωτές και δεν αποδίδεται στο Κράτος. Στην περίπτωση αυτή έχουμε φοροκλοπή που τελικά είναι εις βάρος του καταναλωτή και του κράτους. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Με το Σχέδιο Νόμου για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και την ενίσχυση της φορολογικής δικαιοσύνης, αποδεικνύεται ότι αντιμετωπίζεται με πράξεις πλέον η φοροδιαφυγή και όχι μόνο με λόγια. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Η φορολογική πολιτική κινείται σε 3 παράλληλους άξονες:

- Αλλαγή της στάσης των πολιτικών και των φορολογικών οργάνων απέναντι στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής
- Ενίσχυση των φορολογικών ελέγχων
- Κίνητρα στους φορολογούμενους για τη λήψη φορολογικών στοιχείων.

(Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Σύμφωνα με το Σχέδιο Νόμου, τα έσοδα από τη φοροδιαφυγή θα προορίζονται για την ενίσχυση των δαπανών για την υγεία, την παιδεία και την αντιμετώπιση της φτώχειας. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001,

Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Συγκεκριμένα έχουν προβλεφθεί τα εξής:

- Οι φορολογικοί ελεγκτές να παρέχουν κατά κύριο λόγο συμβουλές στους νέους επιτηδευματίες με την επιβολή ειδικού χαμηλού ποινολογίου. Εξαίρεση αποτελούν οι περιπτώσεις όπου έχει αποδειχθεί δόλος.
- Εκδίδεται φυλλάδιο με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν οι φορολογούμενοι και οι φορολογικοί ελεγκτές κατά τον έλεγχο, το σκοπό του ελέγχου, το ύψος των προβλεπόμενων ποινών κλπ.
- Καθιερώνεται ειδικό καθεστώς ποινών σε σύγκριση με τις ποινές που θα επιβάλλονταν αν οι παραβάσεις αυτές αποκαλύπτονταν μετά τον έλεγχο (κίνητρο ειλικρίνειας).
- Παρέχονται επιπλέον κίνητρα στους φορολογούμενους σε περίπτωση που συνεργαστούν για την αποκάλυψη των φαινομένων διαφθοράς.
- Παρέχονται κίνητρα στους φορολογούμενους για να λαμβάνουν αποδείξεις πληρωμής όταν αγοράζουν κάποια συγκεκριμένα είδη προϊόντων.
- Καθιερώνεται η υποχρεωτική διοικητική επίλυση της διαφοράς πριν να υπάρξει προσφυγή στα δικαστήρια, με την προϋπόθεση ότι θα γίνει συνολικός επανέλεγχος της επιχείρησης.

- Τα αποτελέσματα από τις διασταυρώσεις των στοιχείων αποστέλλονται απευθείας από την εφορία (Δ.Ο.Υ) στους φορολογούμενους. Οι τελευταίοι ενημερώνονται για τις προσαυξήσεις που συνεχίζουν να επιβάλλονται και αν διαφωνούν ενημερώνουν με ειδοποιητήριο έντυπο την αρμόδια Δ.Ο.Υ.
- Γίνονται πιο συχνοί έλεγχοι σε όσους έχουν εντοπιστεί ότι φοροδιαφεύγουν.
- Η ένταξη των υπαλλήλων στο σώμα των ελεγκτών γίνεται μετά από αξιολόγηση. Η θητεία σε αυτό είναι συγκεκριμένη χρονικά και έπειτα γίνεται επαναπροκήρυξη θέσεων.
- Δημιουργείται ομάδα επιστημονικής τεκμηρίωσης (Συμβούλιο Φορολογικής Πολιτικής) που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό.
- Δημιουργείται ειδικός μηχανισμός στην Κεντρική Υπηρεσία για την παρακολούθηση των χρεών, τη συστηματική ενημέρωση των οφειλετών κλπ.
- Οι ελεγκτές δεν είναι πλέον ένα ενιαίο σύνολο, αλλά υπάρχουν διαβαθμίσεις-εξειδικεύσεις με αντίστοιχη πιστοποίηση και διακριτικά τίτλου.
- Διαχέεται σε όλο το φοροελεγκτικό μηχανισμό η εμπειρία από τους ελέγχους.
- Συγχωνεύονται σε ένα ενιαίο κείμενο οι υπουργικές αποφάσεις με τις εκπιπόμενες και μη εκπιπόμενες δαπάνες και διανέμεται σχετικό φυλλάδιο.

- Αλλάζει ο τρόπος με τον οποίο ελέγχονται οι δηλώσεις «πόθεν έσχες» των εργαζομένων σε «ευαίσθητες» υπηρεσίες του Υπουργείου.
- Δημιουργείται Εθνικό Συμβούλιο για την αντιμετώπιση του φαινομένου της φοροδιαφυγής, όπου συμμετέχουν κοινωνικοί εταίροι και εκπρόσωποι πολιτικών κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή.
- Τίθενται περιορισμοί στην απασχόληση ή συνεργασία συνταξιούχων εφοριακών με φορείς του ιδιωτικού τομέα.
- Περιορίζεται η ευχέρεια των φορολογικών ελεγκτών ως προς την επιλογή των υποθέσεων που ελέγχουν.
- Διαφοροποιείται το μέγεθος των ποινών σε περίπτωση υποτροπής (πχ μια μορφή εφαρμογής point system).

(Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Ειδικότερα, στην εποχή της οικονομικής κρίσης που διανύουμε, το Υπουργείο Οικονομικών υπόσχεται φοροελαφρύνσεις για μισθωτούς, συνταξιούχους και επιχειρήσεις επισημαίνοντας, όμως, ότι για να αρχίσει να αποδίδει καρπούς η μάχη της φοροδιαφυγής, θα πρέπει να βελτιωθούν ακολούθως και οι δημοσιονομικές προοπτικές. Ήδη στα χέρια του Υπουργού Οικονομικών βρίσκεται σχέδιο για την επόμενη ημέρα, που πάει «παρέα» με την αναδιάρθρωση της Φορολογικής Διοίκησης, τη πάταξη της διαφθοράς στις ελεγκτικές Μονάδες, την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου. (Κ. & Π. ΣΜΠΙΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

Ζητούμενο είναι κατ' αρχήν ο εξορθολογισμός των συντελεστών φόρου εισοδήματος και ήδη εξετάζεται η δυνατότητα μείωσης στις επιχειρήσεις. Όσον αφορά, δε, στα φυσικά πρόσωπα σε πρώτη φάση θα καταστεί πιο διαφανής η αποτύπωση εισοδημάτων και σε δεύτερη φάση θα έρθουν

αλλαγές στη κλίμακα. Εξορθολογισμός σχεδιάζεται και στους συντελεστές του Φ.Π.Α, με πρώτο δείγμα γραφής στην εστίαση, καλώς εχόντων των πραγμάτων από τον Ιούνιο και μετά. Επιπλέον, ήδη επανεξετάζεται το σύστημα των αντικειμενικών αξιών, σχεδιάζεται βελτίωση στα φορολογικά έντυπα, μελετάται ο εξορθολογισμός ποινών-προστίμων για φορολογικές παραβάσεις, ενώ ετοιμάζεται και αντικειμενικό σύστημα αξιολόγησης των υπαλλήλων του υπουργείου Οικονομικών, με την θεσμοθέτηση και δεικτών μέτρησης αποτελεσματικότητας- αποδοτικότητας. (Κ. & Π. ΣΜΠΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

Επί του παρόντος τα νέα στοιχεία του ΟΟΣΑ, δείχνουν ότι η Ελλάδα βρίσκεται στη δεύτερη θέση της κατάταξης που αφορά στα φορολογικά βάρη. Για μισθωτό με 2 παιδιά, στην Ελλάδα το φορολογικό βάρος αντιστοιχεί στο 43% του κόστους εργασίας και μόνο η Γαλλία με 43,1% βρίσκεται υψηλότερα, με το μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ να διαμορφώνεται στο 26,1%. Σημειώνεται, επιπλέον, ότι οι μέσες ακαθάριστες αποδοχές στην Ελλάδα μειώθηκαν κατά 13% από την έναρξη της κρίσης. (Κ. & Π. ΣΜΠΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

Η μάχη κατά της φοροδιαφυγής δεν θα είναι, πάντως, εύκολη με δεδομένη τη κάκιστη κατάσταση των ελεγκτικών Μονάδων. (Κ. & Π. ΣΜΠΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

Πιο χαμηλά ο πήχης των ελέγχων

Τακτικοί σε μεγάλες επιχειρήσεις:

- 176 στο α' 6μηνο (αντί 330)
- 596 στο έτος (αντί 750)

Προσωρινοί σε μεγάλες επιχειρήσεις:

- 260 στο α' 6μηνο (αντί 350)
- 680 στο έτος (αντί 750)

Σε άτομα μεγάλου πλούτου:

- 280 στο α' 6μηνο (αντί 1.200)
- 910 στο έτος (αντί 2.600)

(Κ. & Π. ΣΜΠΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Φορολογικοί έλεγχοι του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε)

- Τι είναι ο Φορολογικός Έλεγχος και ποιός ο σκοπός του

Είναι οι ελεγκτικές ενέργειες που εφαρμόζονται από τα αρμόδια όργανα (ελεγκτές) με σκοπό:

α. Να διαπιστωθεί αν εφαρμόζονται ορθά οι διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας.

β. Να διαπιστωθεί αν υποβλήθηκαν οι προβλεπόμενες δηλώσεις και να γίνει επαλήθευση του περιεχομένου αυτών, σε σχέση με τα οικονομικά αποτελέσματα, όπως αυτά προκύπτουν από τα τηρούμενα λογιστικά βιβλία και στοιχεία.

γ. Να προσδιοριστούν οι φορολογικές υποχρεώσεις.

(Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

- Τι είναι ο Προληπτικός έλεγχος

Με τον προληπτικό έλεγχο, συνήθως, ελέγχονται πράξεις ή παραλείψεις της επιχείρησης τρέχουσας χρήσης, χωρίς όμως να αποκλείεται ο έλεγχος πράξεων ή παραλείψεων προγενέστερων χρήσεων. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Σκοπός του προληπτικού ελέγχου είναι να εντοπιστούν οι παραβάσεις και να αισθανθούν οι φορολογούμενοι ότι υπάρχει διαρκής έλεγχος, κάτι που τελικά αποτρέπει τη διάπραξη φορολογικών παραβάσεων (πρόληψη). (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Ο προληπτικός έλεγχος μπορεί να γίνει μέσα ή έξω από την επιχείρηση και διεξάγεται κυρίως από το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε). (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

- Έλεγχος για απόδοση Φ.Π.Α και παρακρατούμενους φόρους

Σκοπός των ελέγχων αυτών είναι να εισπραχθούν άμεσα από το Δημόσιο φόροι που δεν έχουν αποδοθεί, μεταξύ των οποίων και ο οφειλόμενος Φ.Π.Α και λοιποί φόροι, τέλη ή εισφορές που δεν έχουν παρακρατηθεί ή έχουν παρακρατηθεί από τις επιχειρήσεις, χωρίς να αποδοθούν στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Ειδικότερα, η μη παρακράτηση ή η παρακράτηση και μη απόδοση των φόρων, στερεί από το δημόσιο πόρους για την πραγματοποίηση των επιδιώξεών του, καθώς επίσης και δημιουργεί μη ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον με ολέθριες συνέπειες για την ανάπτυξη της Εθνικής Οικονομίας. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

- Έλεγχοι για πλαστά και εικονικά φορολογικά στοιχεία

Η χρήση των πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων παρατηρείται σε όλους τους χώρους οικονομικής δραστηριότητας, από την παραγωγή και το εμπόριο αγαθών, την παροχή υπηρεσιών, μέχρι το χώρο των κατασκευών και των ελεύθερων επαγγελματιών. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Το μέγεθος του φαινομένου της φοροδιαφυγής από την χρήση εικονικών και πλαστών φορολογικών στοιχείων, κάνει ακόμη πιο αναγκαία τη συνεχή εγρήγορση και ετοιμότητα των ελεγκτικών οργάνων του Σ.Δ.Ο.Ε. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Η χρήση εικονικών και πλαστών φορολογικών στοιχείων γίνεται για την αποφυγή καταβολής έμμεσων και άμεσων φόρων και σε κάποιες περιπτώσεις για την κάλυψη λογιστικών- φορολογικών ατασθαλιών σε

μια προσπάθεια των επιχειρήσεων και των επιτηδευματιών να αποφύγουν την καταβολή φόρων. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Η αποφυγή της καταβολής των έμμεσων φόρων υπάρχει κυρίως στον Φ.Π.Α με την αύξηση του Φ.Π.Α των εισροών, ο οποίος συμψηφίζεται με τον Φ.Π.Α των εκροών, με τιμολόγια για αγορές και δαπάνες που δεν υφίστανται. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

Η αποφυγή άμεσων φόρων γίνεται αυξάνοντας είτε τις δαπάνες, είτε το κόστος των προϊόντων ή εμπορευμάτων που πωλούνται ή υπηρεσιών που παρέχονται, με τιμολόγια για ανύπαρκτες δαπάνες ή αγορές, που έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των κερδών. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

- Υπόλοιποι έλεγχοι

Εδώ περιλαμβάνονται κάποιοι έκτακτοι έλεγχοι όπως:

- Πάσχα
- Θερινής- τουριστικής περιόδου
- Χριστουγέννων
- Διακύμανσης των τιμών και συντελεστών μικτού κέρδους
- Παραεμπορίου

(Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

- Έλεγχοι Διακίνησης

Οι έλεγχοι του Σ.Δ.Ο.Ε δεν πραγματοποιούνται μόνο στους χώρους των επιχειρήσεων, όπου γίνονται οι συναλλαγές, αλλά και σε κάθε σημείο και γεωγραφικό χώρο από όπου διακινούνται κυρίως εμπορεύματα και προϊόντα με κάθε μέσο μεταφοράς. (Παυλικάς Ανδρέας, 2001, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Αποτελέσματα-Συνέπειες Φοροδιαφυγής

Η φοροδιαφυγή προκαλεί έλλειψη οικονομικών πηγών για το κράτος, αφού δεν μπορεί πλέον αυτό να καλύψει τα έξοδά του. Γεγονός που οδηγεί τις Κυβερνήσεις σε αυξημένο εξωτερικό ή εσωτερικό δανεισμό. Το πρώτο συνεπάγεται αύξηση του δημοσίου χρέους από τα υψηλά επιτόκια του εξωτερικού δανεισμού. Το δεύτερο σημαίνει αύξηση των επιτοκίων για να προσελκυστούν ιδιωτικά κεφάλαια για να καλύψουν το δημόσιο έλλειμμα, γεγονός όμως που μειώνει την κυκλοφορία του χρήματος στην αγορά, και εγκλωβίζει μεγάλα ιδιωτικά κεφάλαια στο Κρατικό Θησαυροφυλάκιο με αποτέλεσμα να μειώνονται οι ιδιωτικές επενδύσεις, οι οποίες όμως είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη της Οικονομίας. Αυτό οδηγεί σε στασιμότητα και μείωση της ανταγωνιστικότητας. (Νάστας Ευάγγελος, Το θεωρητικό πλαίσιο διάκρισης ανάμεσα στην φοροδιαφυγή και την παραοικονομία, Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας)

Άλλη βλαβερή συνέπεια της φοροδιαφυγής είναι η δημιουργία ανισοτήτων μεταξύ των πολιτών, διότι κάποια επαγγέλματα μπορούν να φοροδιαφεύγουν ενώ κάποια άλλα όχι. (Νάστας Ευάγγελος, Το θεωρητικό πλαίσιο διάκρισης ανάμεσα στην φοροδιαφυγή και την παραοικονομία, Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας)

Η φοροδιαφυγή επίσης οδηγεί σε κακό καταμερισμό των πηγών πλούτου, διότι οι άνθρωποι πολλές φορές επιλέγουν να αναμειχθούν σε κάποιες

δραστηριότητες επειδή υπάρχει ευκολία για να διαπράξουν τη φοροδιαφυγή. (Νάστας Ευάγγελος, Το θεωρητικό πλαίσιο διάκρισης ανάμεσα στην φοροδιαφυγή και την παραοικονομία, Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας)

Πρόβλημα δημιουργείται ακόμη και στον τομέα του ανταγωνισμού, αφού κάποιες αδύναμες επιχειρήσεις με όχι τόσο μεγάλη κερδοφορία, χρησιμοποιούν την φοροδιαφυγή για να μειώσουν το κόστος τους. Έτσι, αποθαρρύνονται οι επιχειρήσεις για να προβούν σε νέες επενδύσεις και ανάληψη ρίσκων προκειμένου να αυξήσουν την κερδοφορία τους, διότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί με πολύ ευκολότερο τρόπο, την φοροδιαφυγή. (Νάστας Ευάγγελος, Το θεωρητικό πλαίσιο διάκρισης ανάμεσα στην φοροδιαφυγή και την παραοικονομία, Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας)

Φοροδιαφυγή σημαίνει όμως και σπατάλη πηγών σε μη παραγωγικές δραστηριότητες. Αυτό συμβαίνει επειδή δημιουργούνται υψηλά κόστη συναλλαγών για τους φοροφυγάδες. Με τον όρο αυτό εννοούνται όλα εκείνα τα έξοδα σε χρήμα, χρόνο και προσπάθεια, στα οποία πρέπει να υποβληθούν προκειμένου να επιτύχουν τη φοροδιαφυγή, χωρίς να συλληφθούν (πχ ειδικούς λογιστές και δικηγόρους κλπ).

Αλλά και για την Κυβέρνηση, η ύπαρξη της φοροδιαφυγής σημαίνει υψηλά κόστη συναλλαγών και διοικήσεως, διότι πρέπει να διατηρήσει αποτελεσματικά όλον εκείνο τον ελεγκτικό μηχανισμό που είναι απαραίτητος, προκειμένου να «δυσκολέψει» το φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Παράλληλα, θα πρέπει να θεσπίσει και ειδικούς νόμους, όσο γίνεται πιο αποτελεσματικούς κατά της φοροδιαφυγής, που και αυτοί αποτελούν ένα επιπλέον κόστος συναλλαγής. (Νάστας Ευάγγελος, Το θεωρητικό πλαίσιο διάκρισης ανάμεσα στην φοροδιαφυγή και την παραοικονομία, Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας)

Η παραοικονομία, της οποίας κύρια αιτία αποτελεί η φοροδιαφυγή, σημαίνει ότι πολλά ιδιωτικά εισοδήματα μένουν εκτός των επισήμων στατιστικών και υπολογισμών, όπως αυτός του Α.Ε.Π, που δείχνουν την πραγματική κατάσταση της οικονομίας. Έτσι, η Κυβέρνηση δεν έχει ακριβή εικόνα της κατάστασης και είναι πολύ πιθανό να λάβει λανθασμένες αποφάσεις σε σχέση με την οικονομία και πιθανώς να δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα από αυτά που θέλει να λύσει. (Νάστας Ευάγγελος, Το θεωρητικό πλαίσιο διάκρισης ανάμεσα στην

φοροδιαφυγή και την παραοικονομία, Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας)

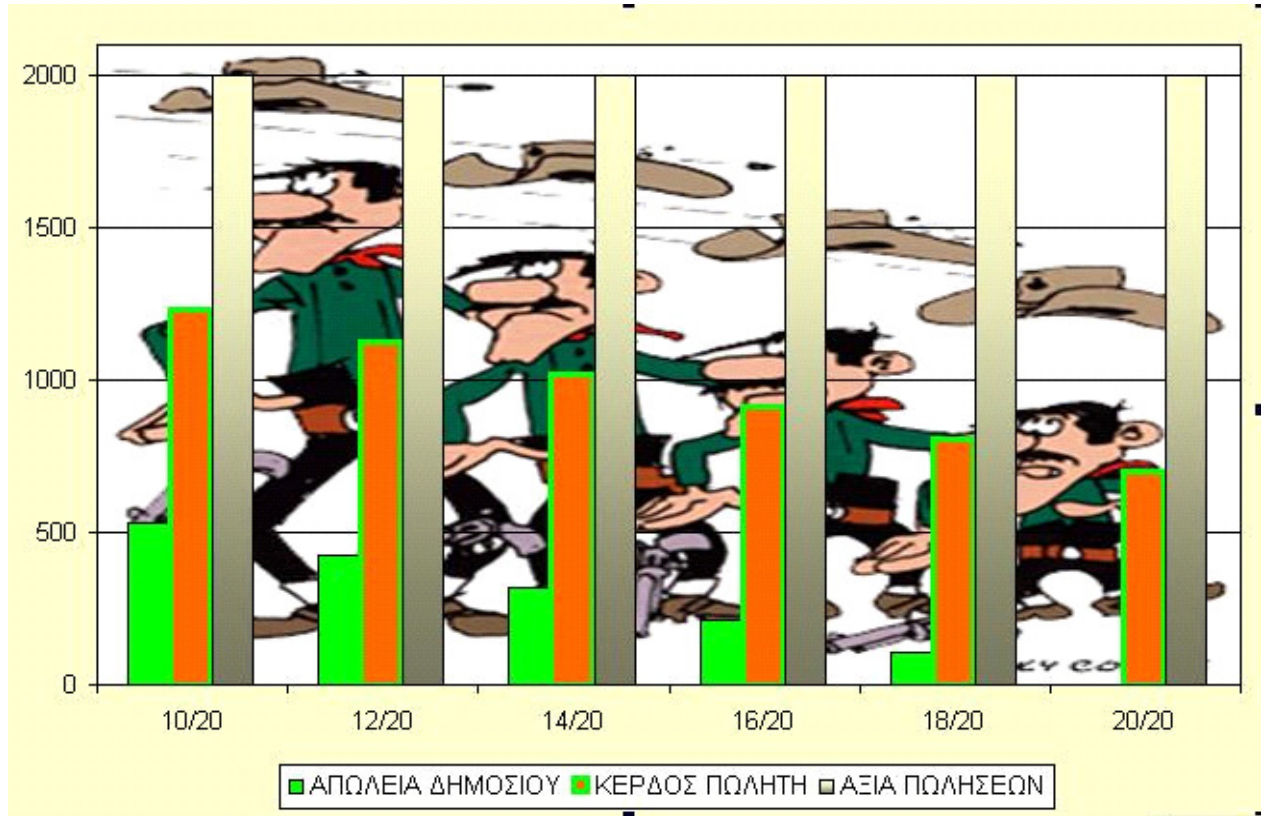
Τέλος, η φοροδιαφυγή προκαλεί μείωση ως προς την ελαστικότητα της ζήτησης ρευστού στις αλλαγές των κρατικών επιτοκίων, γεγονός που δυσκολεύει την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής. (Νάστας Ευάγγελος, Το θεωρητικό πλαίσιο διάκρισης ανάμεσα στην φοροδιαφυγή και την παραοικονομία, Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας)

Ετοιμάσαμε ένα απλό παράδειγμα, ας το δούμε.

Έστω 2 συνάνθρωποί μας (καταστηματάρχης/έμπορος/ελεύθερος επαγγελματίας, δεν έχει σημασία) πουλάνε 10 τεμάχια από ένα εμπόρευμα με νόμιμο τρόπο (τιμολόγιο/απόδειξη). Πουλάνε το εμπόρευμα τους στην τιμή των 100€ το τεμάχιο, ενώ το έχουν προμηθευτεί στην τιμή των 50€ . Οι τιμές είναι χωρίς ΦΠΑ, ο συντελεστής του ΦΠΑ 23% και η μέση φορολογία του 30%. Επομένως θα τους μείνουν στην τσέπη τους (αφού αποδώσουν το ΦΠΑ τους κι αφαιρεθεί και η φορολογία τους) από 350 ευρώ.

Έστω τώρα ότι εμφανίζεστε εσείς ως υποψήφιος αγοραστής για άλλα 10 τεμάχια.

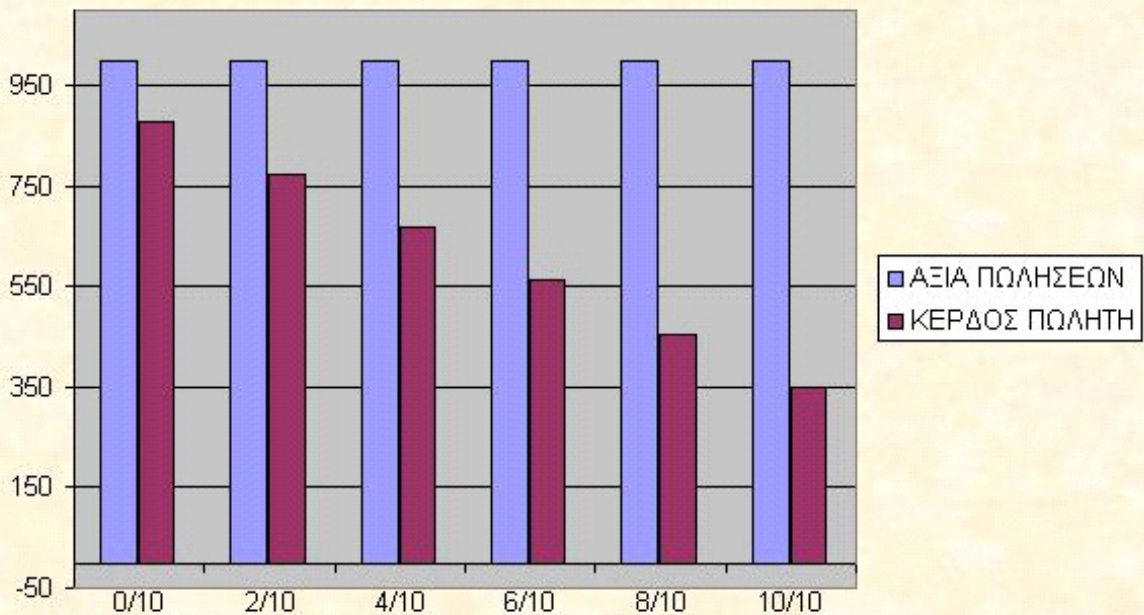
Ας δούμε τι συμβαίνει για τις επόμενες 10 πωλήσεις, εφόσον ο ένας εκ των δυο που είναι φοροκλέπτης αποφασίσει (κι εσείς συναινέσετε !) στη μη έκδοση μέρους ή ολόκληρης της απόδειξης. Στο παρακάτω γράφημα βλέπουμε το συνολικό όφελος που αποκομίζει ο εν λόγω έμπορος κάθε φορά που δεν εκδίδει 2 παραπάνω τεμάχια αποδείξεων & τι απώλεια εσόδων έχει το κοινωνικό σύνολο. (Κ. & Π. ΣΜΠΙΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

Βλέπουμε δηλαδή για παράδειγμα ότι αν εκδώσει απόδειξη μόνο για τα δύο από τα επόμενα 10 (δηλαδή 12/20 στις συνολικές πωλήσεις), το δημόσιο θα χάσει έσοδα (ΦΠΑ συν φορολογία εισοδήματος) 424€, τα οποία θα καρπωθεί ο έμπορος και θα αυξήσει τη συνολική του ωφέλεια (στο "παντελόνι" 1124€ αντί 700€ που θα είχε αν το έκανε νόμιμα). Εσείς λοιπόν θα του έχετε "χαρίσει" μπορεί και το διπλάσιο από το υπολογισθέν κέρδος του (π.χ. αν κερδίζει 50% , το φπα και η εφορία μπορεί ακόμα και να υπερκεράσουν αυτό το ποσοστό κέρδους, εφόσον το εισόδημα του βρίσκεται σε υψηλό φορολογικό συντελεστή). (Κ. & Π. ΣΜΠΙΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

Ας το δούμε αυτό καλύτερα, εστιάζοντας μόνο στο τι συμβαίνει στις επόμενες 10 πωλήσεις (χωρίς να συμπεριλαμβάνουμε τις πρώτες 10 πωλήσεις που έγιναν νόμιμα).

ΚΑΘΑΡΟ ΚΕΡΔΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ
ΠΟΣΕΣ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ.

Βλέπουμε δηλαδή ότι αν ο πωλητής, στην συνέχεια, δεν κόψει καμία απόδειξη (0/10), τότε το κέρδος του πωλητή εκτινάσσεται στο ποσό των 880€. Δηλαδή στο 88% της αξίας πωλήσεων (1000€). (Κ. & Π. ΣΜΠΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

Αντίθετα ο πωλητής που είναι σύννομος και κόβει όλες τις αποδείξεις (10/10), θα κερδίσει μόνο 350€ (το 35% της αξίας των πωλήσεων). (Κ. & Π. ΣΜΠΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

Με τις ίδιες πωλήσεις και τα ίδια δεδομένα, ο ένας κερδίζει το 35% και ο άλλος το 88% ! Πως να ανταγωνιστεί ο νόμιμος τον παράνομο ? ...

(Κ. & Π. ΣΜΠΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Η Φοροδιαφυγή σε κάθε επαγγελματικό κλάδο

Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα για την Ελληνική οικονομία, το οποίο είναι πολύ δύσκολο και να αντιμετωπιστεί,

αλλά και να εκτιμηθεί. Μία νέα ακαδημαϊκή έρευνα των Νικολάου Αρταβάνη, Adair Morse και Μαργαρίτας Τσούτσουρα, χρησιμοποιεί μία καινοτόμο μέθοδο για να εκτιμήσει το μέγεθος της φοροδιαφυγής και πως κατανέμεται αυτή στους διαφορετικούς επαγγελματικούς κλάδους.

Η μελέτη βασίζεται στο ότι οι τράπεζες χορηγούν δάνεια με βάση τις εκτιμήσεις τους για το πραγματικό, και όχι το δηλωθέν, εισόδημα των νοικοκυριών. Έτσι, σημειώνεται ότι ο μέσος ελεύθερος επαγγελματίας δαπανά το 82% του δηλωθέντος εισοδήματός του για την αποπληρωμή δανείων (σε μερικούς κλάδους, όπως Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες, Ιατρικά και Δικηγορικά επαγγέλματα το ποσοστό αυτό υπερβαίνει το 100%). Ο γενικός κανόνας για τη χορήγηση δανείων είναι ότι οι δόσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν το 30% του εισοδήματος.

Σύμφωνα με την έρευνα, το ύψος της φοροδιαφεύγουσας φορολογητέας ύλης, μόνο για τους ελεύθερους επαγγελματίες, ήταν 28 δις ευρώ για το 2009. Η μεγαλύτερη φοροδιαφυγή παρατηρείται στους κλάδους των ιατρών, των μηχανικών, των εκπαιδευτικών, των χρηματοοικονομικών συμβούλων, των λογιστών και των δικηγόρων.

Η μελέτη εξετάζει ακόμα τις αιτίες που συντελούν στη διατήρηση του φαινομένου και τα κύρια συμπεράσματα είναι: (α) σε κλάδους όπου δεν εκδίδονται παραστατικά, η φοροδιαφυγή είναι πιο εύκολη και υψηλότερη και (β) το πολιτικό σύστημα δεν δύναται να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, λόγω προσωπικών κινήτρων που σχετίζονται με τα επαγγέλματα που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο και τις ισχυρές επαγγελματικές τους ενώσεις.

Σύμφωνα με τραπεζικά δεδομένα σχετικά με το δανεισμό των νοικοκυριών, η διαφεύγουσα φορολογητέα ύλη εισοδήματος για τους ελεύθερους επαγγελματίες το 2009 στην Ελλάδα ανέρχεται στα 28 δις ευρώ. Αυτό βασίζεται σε μία νέα προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία σε χώρες όπως η Ελλάδα στις οποίες έχει διαμορφωθεί ένα περιβάλλον, στο οποίο οι οικονομικές μονάδες (άτομα και επιχειρήσεις) ενεργούν μεν μέσα στο πλαίσιο της επίσημης οικονομίας, αλλά ταυτόχρονα αποκρύπτουν, μερικώς, εισοδήματα από τις φορολογικές αρχές, ο ιδιωτικός τομέας και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για να παραμείνουν ανταγωνιστικά προσαρμόζονται σε αυτό το περιβάλλον. Αυτό το περιβάλλον χαρακτηρίζεται ως «μερικώς τυπικό» (semi-formal).

Οι τράπεζες προσαρμόζονται σε αυτό το μερικώς τυπικό περιβάλλον για να παραμείνουν ανταγωνιστικές, χορηγώντας δάνεια με βάση τις εκτιμήσεις τους για τα πραγματικά εισοδήματα των νοικοκυριών και όχι με βάση τα δηλωθέντα εισοδήματα.

Σαν απόδειξη της προσαρμογής αυτής, σημειώνεται ότι ο αυτοαπασχολούμενος στην Ελλάδα εμφανίζεται να δαπανά το 82% των δηλωθέντων εισοδημάτων του στην εξυπηρέτηση χρεών (σε ορισμένους κλάδους π.χ. χρηματοπιστωτικών, ιατρικών και νομικών υπηρεσιών, το

ποσοστό αυτό υπερβαίνει το 100%). Είναι ευνόητο ότι η πιθανότητα να πηγαίνουν 82 λεπτά από κάθε ευρώ του μισθού στην εξυπηρέτηση χρεών δεν μπορεί πρακτικά να γίνει.

Δεν χορηγούνται δάνεια, σε περίπτωση που το αναγκαίο ποσό για την εξυπηρέτηση των χρεών υπερβαίνει το 30% του εισοδήματος. Έτσι, οι τράπεζες προσαρμόζουν τις αποφάσεις τους, αναφορικά με τη χορήγηση πιστώσεων, συνεκτιμώντας ότι το πραγματικό εισόδημα είναι υψηλότερο του δηλωθέντος.

Στόχος της ανάλυσης αυτής είναι να αξιοποιηθούν τα δεδομένα που υπάρχουν, προκειμένου να υπάρχει μια εκτίμηση της φοροδιαφυγής συνολικά στην Ελλάδα αλλά και ανά επαγγελματικό κλάδο.

Επίσης, επιχειρείται η ανάλυση των παραγόντων που επιτρέπουν τη συνέχιση της φοροδιαφυγής. Χρησιμοποιείται μία πλούσια βάση δεδομένων σχετικά με τις αιτήσεις καταναλωτικής πίστης η οποία περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που συνεκτιμούνται από την τράπεζα στα μοντέλα αξιολόγησης της πιστοληπτικής της ικανότητας των πελατών. Συνδυάζονται τα δεδομένα αυτά με τα στοιχεία από τις ελληνικές φορολογικές αρχές που αφορούν στο εισόδημα και την κατανομή του πλούτου ανά ταχυδρομικό κώδικα. Με βάση τις αποφάσεις που αφορούν στην πιστοληπτική ικανότητα των ατόμων που υποβάλλουν αίτηση για μακροπρόθεσμα δάνεια, πιστωτικές κάρτες, αναχρηματοδοτήσεις και στεγαστικά δάνεια, εκτιμάται ποιο θα πρέπει να είναι το ύψος του πραγματικού εισοδήματος των αυτοαπασχολούμενων για να μπορεί να υποστηριχθεί το επίπεδο των χορηγούμενων πιστώσεων. Το βασικό αποτέλεσμα αφορά σε ένα σύνολο πολλαπλασιαστών εισοδήματος για κάθε επαγγελματικό κλάδο, που αποτελεί το λόγο πραγματικού προς δηλωθέντος εισοδήματος.

Εκτιμάται ότι τα μη δηλωθέντα φορολογητέα εισοδήματα για το 2009 ανέρχονται στα 28 δισεκατομμύρια ευρώ, μόνο για τους ελεύθερους επαγγελματίες. Με φορολογικό συντελεστή 40%, τα διαφυγόντα φορολογικά έσοδα υπολογίζονται στο 31% του ελλείμματος του προϋπολογισμού του 2009 (ή στο 48% του 2008). Το μέσο πραγματικό εισόδημα των αυτοαπασχολούμενων είναι 1,92 φορές μεγαλύτερο από το δηλωθέν. Οι εκτιμήσεις αυτές είναι συντηρητικές για δύο λόγους: Πρώτον, οι τράπεζες μπορεί να προβαίνουν σε κούρεμα της εκτίμησής τους για το πραγματικό εισόδημα, στο βαθμό που είναι λιγότερο πρόθυμες να προβούν σε δανεισμό βάσει του αδήλωτου εισοδήματος (σε σχέση με τα δηλωθέντα εισοδήματα). Δεύτερον, οι εκτιμήσεις βασίζονται στην υπόθεση ότι οι μισθωτοί δεν φοροδιαφεύγουν.

Επαγγέλματα	Μέση φοροδιαφυγή (ευρώ)	Πολλαπλασιαστής εισοδήματος	Νομοσχέδιο	
Ιατρικά Επαγγέλματα	29,343	2.45	ΝΑΙ	
Μηχανολογικά Επαγγέλματα	28,625	2.40	ΝΑΙ	
Εκπαίδευση	24,742	2.55		
Λογιστικές & οικονομικές υπηρεσίες	24,573	2.22	ΝΑΙ	
Νομικές υπηρεσίες	24,032	2.24	ΝΑΙ	
Μονάδες παραγωγής	22,598	2.26		
ΜΜΕ & Τέχνες	18,360	2.22		
Ξενοδοχεία & εστιατόρια	15,884	1.99		
Κατασκευές	13,919	1.85		
Επιχειρηματικές υπηρεσίες	9,438	1.62	ΜΕΙΚΤΟ	
Μεταφορές	9,320	1.51		
Γεωργία	9,288	1.75		
Προσωπικές υπηρεσίες & φαρμακεία	7,531	1.49		
Λιανικό εμπόριο	5,215	1.27		
Άλλα	3,370	1.22		

Πίνακας 2. Μέση Φοροδιαφυγή (σε ευρώ) διαφόρων επαγγελμάτων

Πηγή: Ο.Ο.Σ.Α

Διαπιστώνεται ότι οι ιατροί, οι μηχανικοί, οι καθηγητές, οι οικονομολόγοι και σύμβουλοι επιχειρήσεων, οι λογιστές και οι δικηγόροι έχουν τον υψηλότερο λόγο πραγματικού προς δηλωθέν εισόδημα.

Με βάση τα αποτελέσματα, εξετάζονται θεωρίες σχετικά με τους λόγους που επιτρέπουν τη συνέχιση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Υπάρχουν ενδείξεις ότι στους κλάδους όπου απαιτείται καταγραφή της οικονομικής δραστηριότητας (εκδίδονται παραστατικά), η φοροδιαφυγή είναι λιγότερο πιθανή.

Επιπλέον, οι κλάδοι με την υψηλότερη μέση φοροδιαφυγή, αντιστοιχούν σε πολύ μεγάλο βαθμό με τα επαγγέλματα που αναφέρονταν σε πρόσφατο νομοσχέδιο που προτάθηκε το 2010 για την πάταξη της φοροδιαφυγής στους ελεύθερους επαγγελματίες.

Το νομοσχέδιο προέβλεπε το φορολογικό έλεγχο όσων αυτοαπασχολούμενων σε συγκεκριμένους κλάδους δηλώνουν χαμηλό εισόδημα, όμως δεν ψηφίστηκε ποτέ.

Τα επαγγέλματα που εκπροσωπούνται στο Κοινοβούλιο είναι κατά κύριο λόγο εκείνα που φοροδιαφεύγουν, ακόμη και εάν εξαιρέσουμε τους δικηγόρους. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι (i) οι εργαζόμενοι σε κλάδους όπου δεν απαιτείται καταγραφή της οικονομικής δραστηριότητας είναι ευκολότερο να φοροδιαφύγουν και ότι (ii) το πολιτικό σύστημα δεν διαθέτει πολιτική βούληση για να προβεί σε φορολογική μεταρρύθμιση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

Επίλογος- Συμπεράσματα

Η φοροδιαφυγή αποτελεί σήμερα το μεγαλύτερο ίσως δημοσιονομικό πρόβλημα στη χώρα μας προκαλώντας σημαντικές μακροοικονομικές ανισορροπίες και εκτεταμένες μικροοικονομικές στρεβλώσεις.

Οι προσδιοριστικοί παράγοντες του φαινομένου είναι δυνατό να χωρισθούν σε τρεις ομάδες. Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει τους «αντικειμενικούς παράγοντες», που προκύπτουν από μία σύγκριση της «ωφέλειας» και του πιθανού «κόστους» της φοροδιαφυγής. Η δεύτερη περιλαμβάνει παράγοντες που αντανακλούν τη στάση του κοινωνικού συνόλου ή μικρότερων κοινωνικών ομάδων προς τη φοροδιαφυγή και έτσι επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την προδιάθεση του φορολογουμένου για φοροδιαφυγή. Τέλος, οι παράγοντες της τρίτης ομάδας, που επίσης επηρεάζουν την προδιάθεση, αναφέρονται στη σχέση κράτους-φορολογούμενου πολίτη και ειδικότερα στο κατά πόσο ο πολίτης εγκρίνει τη διαχείριση των δημοσίων χρημάτων και την κρατική πολιτική γενικότερα.

Δυστυχώς στη χώρα μας όλοι οι παραπάνω παράγοντες συμβάλλουν και οδηγούν στην ύπαρξη εκτεταμένης φοροδιαφυγής. Κυρίως λόγω αδυναμίας των φορολογικών αρχών στον εντοπισμό της φοροδιαφυγής η πιθανότητα ανίχνευσης των φοροφυγάδων είναι τόσο μικρή, που το «όφελος» από την φοροδιαφυγή στην Ελλάδα σχεδόν πάντοτε υπερβαίνει το «κόστος». Εξάλλου και τα πρόστιμα δεν έχουν πάντοτε το ενδεικνυόμενο ύψος και προοδευτικότητα, ενώ οι φορολογικοί συντελεστές, συντελούσης και της φοροδιαφυγής, είναι αρκετά υψηλοί.

Η στάση του κοινωνικού συνόλου έναντι της φοροδιαφυγής είναι απερίοριστα ανεκτική γεγονός το οποίο ενθαρρύνει τους φοροφυγάδες και προάγει αφάνταστα τη φοροδιαφυγή.

Τέλος η σχέση Κράτους-πολίτη στη χώρα μας είναι γενικότερα προβληματική και η διαχείριση του δημόσιου χρήματος είναι ένα από τα πιο αδύνατα σημεία αυτής της σχέσης.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι δε θα πρέπει να αποτελεί έκπληξη η ύπαρξη τόσο εκτεταμένης φοροδιαφυγής στη χώρα μας. Το παράδοξο θα ήταν να μην υπήρχε σημαντική φοροδιαφυγή.

Ο ουσιαστικός περιορισμός της φοροδιαφυγής είναι δυνατός μόνο μεσομακροπρόθεσμα και απαιτεί μακροχρόνια προσπάθεια, συνέπεια και συνέχεια. Επίσης η αντιμετώπιση του προβλήματος πρέπει να είναι πολύπλευρη και απαιτεί τη συνεργασία και την εύρυθμη λειτουργία του Υπουργείου Οικονομικών των ασφαλιστικών ταμείων και όλης της Διοίκησης γενικότερα. Η φοροδιαφυγή δεν είναι δυνατό να αντιμετωπισθεί με ένα μόνο μέτρο, π.χ. ποινικοποίηση, όπως πολλές φορές υποστηρίζεται.

Η μεταβολή της ανεκτικής στάσης του κοινωνικού συνόλου προς τη φοροδιαφυγή και τους φοροφυγάδες καθώς και η συμφιλίωση κράτους-πολίτη είναι επίσης δύσκολο να επιτευχθούν. Εξάλλου οι στόχοι αυτοί εκφεύγουν από την αυστηρά οικονομική σφαίρα και έχουν κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών απαιτείται να καταστεί δικαιότερο το φορολογικό σύστημα και να μεταφερθούν σημαντικοί πόροι και αρμοδιότητες στην τοπική αυτοδιοίκηση όπου ο πολίτης είναι δυνατό να έχει άμεση γνώση των τοπικών προβλημάτων, συμμετοχή στην επίλυση τους και γνώση του αντίστοιχου κόστους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σέλλας Στέφανος, 1989, σελ. 12-14, Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- Κεράνης Νίκος, 2004, σελ. 1, Παραοικονομία, Το βήμα
- Γκουμπανιτσάς Γιώργος, 2011, σελ. 1-10, Οικονομική ανάλυση του φαινομένου της φοροδιαφυγής
- Παλαιοδήμος Γιώργος, 2006, σελ. 1-2, Συγκρίνοντας τα Φορολογικά Συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΣΤΑΜΕ
- Παυλικάς Ανδρέας, 2001, σελ. 1-9, Φοροδιαφυγή: Γάγγραινα που πρέπει να αντιμετωπιστεί, Εκδοτικός Οίκος ΔΙΑΣ
- Νάστας Ευάγγελος, 2007, σελ. 64-69, Το θεωρητικό πλαίσιο διάκρισης ανάμεσα στην φοροδιαφυγή και την παραοικονομία, Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας
- Κ. & Π. ΣΜΠΛΙΑΣ Α.Ε.Β.Ε, 2005, σελ. 186, Εκδοτικές επιχειρήσεις, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ»
- Βελέντζας 2004, σελ. 1248, Τα κυριότερα χαρακτηριστικά των φόρων
- Γεωργακόπουλος & Πατσουράτη 1993, σελ. 25-48, Ορισμός του φόρου

- Stiglitz 1992, σελ. 694-724, Το φορολογικό σύστημα
- Φλώρος 2010, σελ. 5-6, Συστατικά στοιχεία του φόρου
- Γεωργακόπουλος 2005, σελ. 287-288, Κύριες λειτουργίες των φόρων
- Φινοκαλιώτης 2001, σελ. 323, Διάκριση των φόρων
- Θεοχαρόπουλος 1981, σελ. 3, Αντικειμενικός ή Πραγματικός φόρος
- Trotabas και Cotteret 1980, σελ. 538, Ειδικοί φόροι
- Αναστασόπουλος και Φορτσάκης 2003, σελ. 84, Φόροι εισοδήματος, περιουσίας και δαπάνης
- Καραγιώργος, Γεωργίου 2003, σελ. 136-138, Άμεσοι και Έμμεσοι φόροι
- Φλώρος 2004, σελ. 11, Πλεονεκτήματα Άμεσων και Έμμεσων φόρων

Διαδίκτυο

- [www](http://www.iefimerida.gr/) HYPERLINK "http://www.iefimerida.gr/".
HYPERLINK "http://www.iefimerida.gr/"iefimerida
HYPERLINK "http://www.iefimerida.gr/". HYPERLINK
"http://www.iefimerida.gr/"_gr
- [w](http://www.neaoikonomia.gr/) HYPERLINK
"http://www.neaoikonomia.gr/"ww.neaoikonomia.gr
- www.newstime.gr
- www.antikleidi.com
- www.greekeconomistsforreform.com
- in.gr ,Ειδήσεις- Οικονομία «Στοιχεία του ΟΟΣΑ»
- e-forologia.gr
- Η Καθημερινή, «Διεθνής Οικονομία»
- Greek Economists For Reform.com
- ΗΜΕΡΗΣΙΑ.gr